Den skandinaviske Eenhedstanke, som den har været, og som den er i Nordens tre Riger.

En national-politisk Betragtning af **C. Molbech.**

„En Stat, den være gammel eller ung, som med Ære vil hævde sin Stilling, maa altid søge at befæste sin Selvstændighed“. ***Carl,*** *Kronprinds til Sverrige og Norge*. (9. Febr. 1857).

Kiøbenhavn. I den Gyldendalske Boghandling. **(F. Hegel).** Trykt hos J. H. Schultz. 1857.

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna bok från 1857, författarens dödsår, digitaliserades i november 2008 av norska Nasjonalbiblioteket, varifrån de scannade bilderna och OCR-texten i april 2017 kopierades till Projekt Runeberg för att kunna korrekturläsas. Även Det Kongelige Bibliotek i Danmark har 2014 digitaliserat samma bok.

Forord.

En Tidsbemærkning maa her forudsendes. Det vil paa et og andet Sted vere kiendeligt, at disse Blade i det Hele ere skrevne noget før en uventet Rystelse i vor constitutionelle Regiering bragte Uvished i Stillinger, der ogsaa kunde berøres af skandinaviske Ideer; nogle af dem netop imedens disse Bevægelser indtraadte. Men dette Skrifts Gienstand og dets Indhold satte det udenfor alt Hensyn til en Cabinetsforandrings eller et Systemskiftes tilkommende Muеligheder.

Skriftet fordrer tillige nogle personlige Belysninger, som jeg ikke vil forbigaae at meddele saadanne Læsere, hvis Ledere i Danmark undertiden synes at ville betragte og fremstille mig som den, der var afdød baade fra Tiden og fra mit Fædreland, i hvis Væsen, Aand og Sprog jeg lever og har giennemlevet og overlevet to Menneskealdere. I denne lange Levetid maa jeg gaae fire og fyrgetyve Aar tilbage, for at finde det Aar, da jeg førstegang besøgte Sverrige, giennemreiste betydelige Strekninger af Landet, og hiembragte endnu fuldt levende Erindringer baade om Land og Folk i endeel Provindser, og om den overalt venlige, velvillige, tidt nok imødekommende og hiertelige Modtagelse, der giorde mig Aaret 1812 uforglemmeligt. Dette Aar, og andre paafølgende, skienkede mig ikke blot en fortrolig, ædel, uforglemmelig, for ikke længe siden tabt Ungdomsven, men andre oprigtige og trolig hengivne Venner, af hvilke jeg er saa heldig at have flere tilbage.

Det turde være mindre passende, eller mere udsat for uvenlig og fiendsk Bedømmelse, at nævne andre Forhold, der have giort det til Sandhed, hvad jeg nogensteds tilforn har yttret omtrent med disse Ord: at jeg har det Vilkaar i Livet, hvorsomhelst jeg kommer i Sverrige, skiøndt Udlænding, at være mere hiemme, end fremmed. Jeg havde derfor ogsaa god Grund til at sige i enForerindring fra 1844: „at jeg ikke kunde skrive om Sverrige, anderledes end med Præget af de Følelser af Erkiendtlighed, Hengivenhed og Tilbøielighed for en Nation, som jeg (dengang) i 32 Aar har lært at kiende og at høiagte“.

Naar jeg nu vedkiender mig ethvert af ovenanførte Ord, da maa det ogsaa tilføies: at jeg 1812, efter henimod tre Fierdingaars Reiser og Ophold i Sverrige, kom tilbage ligesaa **dansk,** som jeg reiste ud; og at jeg er det 1857, ligesom og ligesaa meget som jeg var det 1812. Man har oftere i Sverrige, eengang endog ved et offentligt

academisk Gilde, giort mig den Ære at tillægge mig Benævnelsen „den ældste Skandinav.“ Jeg har med Tak modtaget dette som et Slags Hæderstitel, naar man tillige indrømmede, at jeg ikke var det i Ordets nuværende og tiltagne Betydning.

En navnkundig Landsmand, der længe havde hørt til mine danske Venner, der var min Universitets-Collega, og en af de tidligste Hovedmænd for den skandinaviske Eenhedsidee i Danmark, tillagde mig det som Berømmelse (1843) at jeg „blandt Nulevende maaskee var den, som længst havde staaet i den skandinaviske Idees Tieneste“, og havde „virket meget til det literaire og sociale Samqvem imellem Sverrige og Danmark.“ (J. F. Schouw. Dansk Ugeskrift Nr. 131. 11te Oct. 1843). Jeg optog det sidste med taus, taknemmelig Erkiendelse af et velvilligt Sindelag imod mig; og det første med samme Taushed, da Forfatteren selv anvendte den anførte Artikel til at bevise: at min Virken „i den skandinaviske Idees Tieneste“ var høist forskiellig fra den, han ansaae for den rette hos en dansk Mand.

Dette kan vere nok til at indlede efterfølgende Blade. Svenske Læsere, der kiende mig personligt og nøiere, og heller ikke ere ubekiendte med mine Skrifter, ville uden Tvivl tilstaae mig, at jeg hverken siden **1848**, siden **1842** —, eller siden **1812** —, har skiftet Grundsætninger, Overbeviisning eller Fædrelandskiærlighed.

Kiøbenhavn, den 20de April 1857.

I.

Dersom man — saaledes som i en bekiendt svensk Bog, fra 1856„Skandinavien, dess Farhågor och Förhoppningar“ af *G. Lallerstedt.* Stockh. 1856. (Først udgivet paa Fransk i Paris 1855)., og for ikke længe siden i et dansk Flyveskrift, der ved sin Forfatter har kunnet vække nogen Opsigt — vil gaae langt tilbage i Tiden for at finde Rodspiren til „den skandinaviske Eenhed“, eller Tanken om de tre nordiske Rigers Forening til en Fellesstat, og forfølge denne Tanke lige ned til Midten af vort 19de Aarhundrede: da vil man snart paa Historiens Vei giøre den Opdagelse, at en saadan politisk Tankekiæde deels har været af meget forskiellig Natur og Sammensætning; deels har været periodeviis slappet, eller reent i Stykker og afbrudt.

Det er temmelig almindeligt — om man just ikke med Hr. Lallerstedt vil gaae tilbage til Odin — at begynde Skandinavismens Historie med den saakaldte „Calmar-Union“; hvorfor man ogsaa i de seneste Aar paa flere Maader har opfrisket denne Stads noget afblegede Navnkundighed. I Henhold hertil er det kun alt for vist, at denne Union, ligesom ethvert andet Factum, der er brugeligt i en Partisag, har maattet lade sig dreie og vende, snart til een Side, snart til en anden, eftersom Vinden har blæst, enten fra Danmark, eller fra Sverrige, enten fra den patriotiske, eller fra den skandinavistiske Side. I Danmark er nu den sidste kommen saameget til Orde, at den første saa at sige er reent forstummet; ja, saa underligt det kan lade, saa er det et øiensynligt Factum: at ligesom vore historiske og politiske Forfattere tilforn maatte høre ilde hos de Svenske, forderes Partiskhed i at behandle Unionen og Unionskongerne allene fra et dansk Standpunkt: saaledes ere vi nu komne saavidt i det „skandinaviske“, at man er nær ved at synge ganske efter svenske Noder, naar der skal handles om Calmarunionen. Vore egne Konger, lige fra Erik af Pommeren — skiøndt han var „eiderdansk“ — til Frederik III. levnes kun ringe Ære; jeg vil ikke tale om endeel af de senere. Den eneste af de tidligere Konger, der sætter vore demokratiske Skandinaver i et Slags Forlegenhed, er Borger- og Bondekongen Christian den Anden. Eengang i Slutningen af forrige Aarhundrede, under vor første demokratisk-revolutionaire Ruus, da man skrev og sang republicanske Viser og lod Jacobinerne leve høit i Klubberne, men i øvrigt levede i Fredens gode og fede Dage: var Christian II. saa godt som bleven canoniseret til en Frihedshelt og Martyr for Danmarks *tiers-état.* Ja, endnu Behrmann havde paa en Maade tilsagt Kong Frederik VI., at vaske den ulykkelige Unionskonge reen for det stockholmske Blodbad, og andre slemme Pletter; imedens han holdt det for en let Sag, at vælte al Skyld, Fredsbrud, Troløshed o. s. v. over paa den svenske Side. Om den mere grundige og alvorlige Jahn vil jeg her ikke tale; og hvorledes man nu omstunder maa vride sig, for at bringe den danske Borgerkonge og Bondeven under een Hat med de Svenskes „Christian Tyran“, kan sees i vore nyeste Historiebøger. Den, som nøie nok kiender vor

egen og den svenske Historie, vil neppe benegte, at Unionstiden endnu trænger til en historisk Fremstilling. En saadan kunde man maaskee helst ønske af en upartisk Haand fra Tydskland. I Danmark i det mindste findes neppe meer end een Mand, der vilde skrive Unionshistorien efter Kilderne med lige Aand, Retfærdighed og Upartiskhed: Forfatteren af Historien om „Grevens Feide“.

Det er her kun det historiske Synspunkt for Calmar-Unionen jeg har for Øie; men dette er det Vigtigste. Intet kan være bedre skikket, end en sanddru og nøiagtig Fremstilling af alle Optrin og Situationer i Unionstiden, fra Margrethes Død til Gustav Vasas Thronbestigelse, for den, som her vil forsøge paaat giette sig til en Læsning af Fremtidens mørke Skrift i Historiens Speil. Omtrent Alt, hvad der af Uenighed, Tvang, Misfornøielse, Undertrykkelse, List, Troløshed, Fredsbrud, Opstand, Partihad og blodig Borgerkrig, kan opkomme i et af tre tilforn uafhængige, ved Erobring og Magt sammensmedede Riger og Nationer, kunne vi finde aftegnet paa den Tavle, der giver os Billedet af „den skandinaviske Eenhed“ i det 15de og 16de Aarhundrede. Vi behøve ikke engang at spørge, eller at besvare Spørgsmaalet: til hvilken af Siderne, den danske eller den svenske, helder Urettens Vægtskaal? — Det er nok at kiende og vide de factiske Følger og Virkninger af en Union, som egentlig kun ved Snildhed og Partiaand blev paatvungen Sverrige, og som kun holdt saa længe Danmark havde Magt til at forsvare det i Sverrige forhadte „skandinaviske Eenhedsbaand“.

Man vil meget snart og let kunne finde og benytte den critiske Indvending: at vi leve i andre Tider, end i det 15de og 16de Aarhundrede, og at vor Tids skandinaviske Eenhed har sin Rod i Nationerne, sin Spire i Folkesympathien; den er en national Idee, ingen blot dynastisk, som Calmarunionen; en Parallel med denne er derfor ubeføiet, og Sammenligningen maa snart vige ud fra jævnløbende Linier. — Men for det første maatte vi spørge: hvorfor vender man nu og altid tilbage til Calmar-Unionen, naar man vil tale den skandinaviske Eenheds Sag? Hvorfor giør man det ikke allene i politiske Skrifter, baade svenske og danske, og i Blad-Artiklers Mangfoldighed, men symbolisk, i Taler og høitidelige Sammenkomster paa Stedet selv? — Duede Calmar-Unionen intet, hvorfor fører man den da idelig i Munden, naar man vil anbefale dens Fornyelse? — Men Sandheden er, at den var i sin Idee og i sit første Anlæg ligesaa god, maaskee bedre, end noget af de nyere løse Tanker og Projecter om en skandinavisk Forening af de tre Riger og to Stater i Norden. Margrethe var udentvivl ikke allene en ærgierrig, men sandsynligen en begavet og for sin Tid statsklog Fyrstinde; for saa vidt nemlig, som vi af enkelte Regieringshandlinger tør slutte noget om en Regentinde, omhvis personlige Forhold og Egenskaber vor Historie er ligesaa fattig paa bevarede Erindringer, som Tilfældet er med vore allerfleste eldre Konger. Plan og Anlæg til Calmar-Unionen var ingenlunde slet eller forkastelig; men nyere kritiske Undersøgelser have lagt for Dagen, hvad man længe havde overseet: at enten Dronningen selv, eller Raadgivere, der styrede hendes Politik, maa have bragt i Erfaring, at det var klogest at temporisere, eller udskyde den endelige Afslutning af de tre Rigers Eenhedspagt, indtil den havde rodfæstet sig mere i alle tre Nationers Ønsker og Bifald — og fornemmelig i det svenske Folks eller de der herskende Partiers godvillige Samtykke og Yndest. Margrethes Regiering, — ligesom ogsaa sildigere Perioder i Unionshistorien — synes at vise, at det vel egentlig var den høiere og mægtige Geistlighed, hun havde søgt at vinde og vundet, for sin politiske Idee; men at dette langt fra ikke i lige Grad var Tilfældet hverken med Adel eller Almue i Sverrige. Man taalte hende bedre, fordi hun var Qvinde, og fordi hun formodentlig har været klog nok til ogsaa at vinde i det mindste en Deel af det svenske Aristokratie; men der, hvor Folkemeningen kunde føre frit Sprog, blev hun ikle meget bedre behandlet, end de følgende UnionskongerI den svenske Riimkrønikes naive Beretning om hendes Fostersøns Kaaring (Hadorphs Udg. p. 170. 171) seer man dog, hvormeget hun personligt formaaede:

„Drotningen giorde sig saara wred, Riikzens Raad wart tha ledt, Ok giorde sidan som hon wille, at the (motte) henne Wrede stille“..

Det er ikke saa let at afgiøre, om Margrethes Grund-Idee har gaaet saa vidt, som til en virkelig Statseenhed; men det er historisk klart, at hun i den practiske Udførelse ikke kunde komme videre, end til et Statsforbund imellem de tre Riger, under en fælles Regent, og at endog et saadant Forbund kun existerede saa lenge Overmagten var hos det Rige, hvorfra Initiativet til Foreningen var udgaaet, som en Følge afKrigslykken i den kiække Dronnings Kamp med Kong Albrecht af Mecklenborg. Til at grundlægge og befæste en virkelig „skandinavisk Eenhed“

mødte hun liden Tilbøielighed hos nogen Stand i Sverrige. — „Udenfor Regentens Person havde Unionen heller ikke noget organisk Element, der kunde betinge og vedligeholde en saadan Eenhed. Ethvert af Rigerne havde ikke allene sine egne Stænder, men beholdt sit eget uafhængige Rigsraad, tilligemed de høie Rigsembedsmend, Drosten og Marsken, for hvert Rige især. Den hele indre Rigsstyrelse vedblev at være tredeelt; det var denne som altid nærmest kom i Berøring med Folket; dette vidste i lang Tid ikke meer af Unionen at sige, end at det var den danske Konge, der ogsaa regierede i Sverrige og Norge; og det var saaledes denne Konge, man gav Skyld for Alt, hvorved Folket følte sig trykket"Histor. Tidsskrift. VI. Bd. S. 40. 243. Man kiendte saa lidt til en Calmar-Union i Sverrige under Margrethe, eller under Erik af Pommeren før 1436, at de ældste svenske Historieskrivere (Er. Olai og Joh. Magnus) ikke engang nævne den. (Jvf. C. Paludan-Müllers Dissertation „de foedere Calmariensi". 1840. p. 88—101)..

Det er en naturlig, giennem Aarhundreder nedarvet Nationalfølelse, som lærte de tre nordiske Nationer, at de fra Oprindelsen vare beslægtede, men selvstændige, efterat fra det 9de Aarhundrede de tre Riger havde dannet sig. Ingen politisk Foranstaltning, ingen gientaget Unionspagt, ingen Partistemning, ingen Regieringsmagt har kunnet undertrykke denne Folkefølelse, hverken under eller efter Unionstiden. Saasnart en saa kraftfuld og begavet Folkets Helt, som Gustav Vasa optraadte, var det forbi med den Tvangsmagt, ved hvilken de danske Konger vilde opholde en Forening, der oprindelig var grundet paa tilfældig Krigslykke, personlige Forhold og Standsinteresser. Sverriges Adelsherrer vilde hellere bøie sig for en klog Dronning, — der foretrak at herske i de tre Riger uden Haandfæstning, for at binde sig ved en Unions-Grundlov, som under Margrethe aldrigkom i Stand — end de vilde lyde en ufornuftig tydsk Konge, der ikke forstod at regiere. Deri laae den egentlige Aarsag til Calmarunionens heldige Begyndelse, der kun fik en ravende Fremgang og en bedrøvelig Udgang. Under tre Unionskonger, efterat den „skandinaviske Eenhed" endelig var sluttet og bekræftet ved mange Underhandlinger, Møder og høitidelige Pergamentsbreve, var det kun ved indbyrdes Krige og Blodudgydelser at Foreningens Skinliv af og til blev fornyet. Men efter Christian den Anden var en dansk Konge bleven umuelig i Sverrige.

Da Kuldkasteren af den Calmarske Union, Gustav den Første, og den veltænkende, fredelige Christian den Tredie — der ikke havde den mindste Lyst til at binde an med Vasakongen, og i vor Tid var bleven erklæret for en „Slesvig-Holstener" — begge vare døde, gik den „skandinaviske Idee" over i en anden og modsat Retning. De to unge nordiske Monarker, Frederik II. og Erik XIV. bare et ret grundigt personligt Had til hinanden. Den første, mindre begavede og slet oplærte, men personlig modige, virkelig tappre, og i Charakteren hæderlige Konge, maatte efter en, med haardnakket Udholdenhed paa begge Sider, i syv Aar ført ødelæggende Krig, lade sig nøie med at beholde de tre nordiske Kroner i det danske Rigsvaaben, hvor de endnu staae som en undertiden ubeleilig, og i sig selv antiskandinavisk Erindring. Det var ikke de tre Kroner, men et Sidestykke til den tredobbelte pavelige, som Kongerne i Norden til sine Tider have efterstræbt. Men i Stedet for at naae Maalet, lagdes ved Syvaarskrigen i Sverrige og ved de Svenskes Indfald i Danmark under Torstenson og Carl Gustav, Grunden til det Nationalhad, som først den nulevende Slægt har seet aftage og hensvinde. Erik den Fiortende var saa langt fra at kunne naae hiint Maal — nærmest fristede ham vel den norske Krone — at han ikke engang kunde frelse sin egen for sin Broders og værste Fiendes Herskelyst. Brodermorderen, Kong Johan, fik ingen Leilighed til at nære skandinaviske Ideer og Planer; han havde nok at giøre med at hielpe sin Søn Sigismund til den polske Krone. Under den sidste af GustavVasas Sønner fornyedes Krigene; og det personlige Fiendskab imellem Christian IV. og Carl den Niende var heller intet Middel til at befæste skandinavisk Enighed. Paa Eenheden tænktes der ikke mere førend det, efter Gustav Adolfs Død, engang faldt Christian IV. ind at foreslaae et Giftermaal imellem den svenske Kongedatter Christine, og Prinds Frederik (III.) I Sverrige takkede man for en saadan Forbindelse — i hvor naturlig og „practisk" den end kunde synes.

Den Stettinske Fred (1570) vedblev saaledes at være den endelige Slutning paa enhver ærgierrig Tanke hos danske Konger om at kunne ved Krigsmagt og Erobring fremtvinge Fornyelsen af Margrethes Unionsrige. Derimod begyndte maaskee allerede henimod Midten af det 17de Aarhundrede, efter Christian IV.'s ulykkelige svenske Krig 1643, Spiren til den samme Tanke at opgaae og udvikle sig i den svenske Politik. En af Nordens største Statsmænd, Axel Oxenstierna, kan maaskee betragtes som dens første Ophavsmand. Men ligesom Gustav

Adolf, da Krigslykken fostrede større Planer i hans Aand, tænkte mere paa Tydskland og Landene omkring Østersøen, end paa Danmark: saaledes har Oxenstiernas Tanker i Virkeligheden dog neppe gaaet videre, end til at bringe de danske Lande paa hiin Side af Øresund under Sverrige, hvortil Grunden blev lagt ved Brømsebro-Freden (1645). Carl Gustav behøvede neppe engang sit Krigs-Genie til at udføre, hvad Oxenstierna havde begyndt; man rakte ham i Danmark ikke een Haand, men begge. Det saae ud som man**1657** havde ligesaa stor Lyst til at blive af med Skaane og Bleking, som **1857** med Holsteen og Lauenborg — en historisk Parallele, som det ikke vilde være behageligt at fortsætte.

Heller ikke behøve vi længe at fordybe os i denne Konges politiske Planer og Historie. Den mærkværdige Liighed han i Norden, efter en mindre Maalestok, havde med den første Napoleon, er alt for meget i Øine faldende til at de behøve videre Efterviisning; ligesom det ogsaa ligger klart i Historien, at fra Carl Gustav daterer sig en ny Periode i den skandinaviske Eenhedsidee,8 saaledes som den nu var gaaet over i den svenske Stats- og Regieringspolitit. Det er itte afgiort, om denne Konge saa tidligt vilde have modnet sine Planer mod Danmark, hvis man havde ladet Erobreren fuldfore dem i Polen og Preusfen; thi hos Charat terer, som Carl X. og Napoleon, vore Plcmerne, og det under tiden i ganste nye og überegnelige Skikkelser, med enhver Frem gang i Lykkens Solskin. — Det var forst da Kong Carl aldeles havde overtydet sig om den daverende indre Magtlsshed og Svaghed i den hele danske Statsorganisme og Statsstyr else, at Ideen udvidede sig hos ham; endnu i Februar 1658 foretom de to ypperlige Provindser Staane og Ble king, tilligemed Trondhiems Stift som et Slags Pant eller Vente brev paa Norge, ham at vere et godt Krigsbytte, vundet saa at sige uden Sverdslag. Nogle Maanedcr sildigere opraudt deu mere storartede Tanke um en skandinavisk «Eenhed og Heelhed" i hans ticette, modige Siel. At hans Plan strandede, var kun Folgen af den samme oieblilkelige Blindhed, der 1812 styrtede Napoleon fra hans Seiershoide. En hoiere Magt, end Krigs heltens og Erobrerens, stilte vgsaa Carl Gustav ved Frugterue af hans «Tog over Beltet". Faderens Idee hvilede, eller laae i Dvale under Sonncn. Carl den Ellevte ovede sin malmhaarde Charatteer paa at styrte sit Riges indre Kraft, som hans Son havde lernvillie og per sonlig Tapperhet, nok til at udtomme til Bunds. Carl den Tolvte, en af de mest overordentlige Personligheder blandt Re genter, var i sine Krigsplaner og Foretagender et Slags Idealist, og i sine Ideer üboielig; men han var ikke ganste naaet til den skandinaviske Eenhedsidee. Efterat have endt sin korte, lysende Seiersbane med en stor strategisk Feil, ug med at fette Alt paa eet Terningkast, som han tabte, vilde han, i Kri gen med Danmark, giore dens Udfald afhengigt af Norges Erobring, og spildte sit Helteliv og sit Riges sidste Krefter paa et Felttog, som maastee kunde have veret ganste overflodigt, naar Carl havde forstaaet at give efter, hvor Bicblitket fordrede det, og at benytte det Omslag i Nordens politiske Stilling,9 hvortil Gortz's store diplomatiste Snildhed og Peter Czars politiske Troloshed aabnede en Udsigt i de hoist merkverdige Alandste Fredsnnderhandlinger. — Kong Carl havde saa at sige tnn sig selv og Gortz tilbage, at sette imod megtige Fiender i og udenfor sit Rige; men «der laae en Tryllekraft i hans Per son og Navn, en Skrek for hans Modstandere i hans lern villie og übotelige Mod". Eu Kugle, om hvis Udgangspuukt der enduu strides, giorde Ende paa en Fare, som allene ved Carl den Tolvtes Personlighed lunde vekke og nere en Frygt, der knap har veret meget stsrre i Danmark da man 1657 allerede traf Carl Gustav paa Siellands Grund , i Stedet for i Fyen. Et vundet Hovedslag vilde ikke have giort stone Virkning i Kiøbenhavn og ved Frederik IV.'s Hof, end Efterret ningen om Carl den Tolvtes Fald. Sverrige gav heller ikte i det 18de Aarhundrede Anled ning til at see nogen Fare af skandinaviske Erobringslyfter. Tvertimod vaagnede der endog i den saakaldte „I>ilietßtid", da Kongen havde „loFa menr, an det Bt,anderne (o: Adelsherrerne) lionom tillliWa",*) i Slutningen af den svage Kong Frederiks sidste Levetid, en noget alvorlig Tanke hos et Parti i Sverrige. at det vilde vere mere rnndeligt, nt velge den danske Kronprinds (Frederik V.) til Thronfolger , end lade fig enten af Frankrige eller Rusland foreskrive et nyt Dynastie, og del serdeles i den Gottorpste Prinds Adolph Frederiks Person. Det er ufornsdent at dvele ved de temmelig betiendte Optrin i Anledning af det fvenste Thronfolgervalg, forn dog endnu tuune modtage uoget noiere Oplysninger. I ethvert Tilfelde var det danske Parti for svagt i Sverrige til at overvinde en Modstcmd, der var afgiort hos det herskende Aristokratie**). Man oplevede det Sersyn, at *) Ord af et Svensk (nedenfor anfsrt) Flyvestrift omtr. fra 1743. Man har et Skrift paa Svenst fra den Tid, som udvikler Forde- lene af at vcelge en Thronfolger af det danske Kongehuus. l,,'L» Swanst? utomlands nistande Adelsmans Breef til sma bagge Syster- Sohner i Srvarjc"). 28 S. 4. Det

gicnnemgaaer temmelig noie de dllvcereudc, politiske Forhold i Norden under Krigen med Rus- land; men er mandelig strevet, og efter Anseelse trykt i Kjøbenhavn.10 Gnstav Vasas Bestyttere, Dalkarlene, hvem han fornemmelig skyldte sin seirende Fremgang og sin Ophoielse paa Throncn, nn reiste sig fur at tvinge Senat og Adel til at velge en dansk Konge. (1743.) Men man saae og erfarede ogsaa, at en saadan umiddelbar Gienfodelse af Calmar-Unionen vnr meget vidt fra at have vundet Popularitet i Sverrige. Fire tusinde Dallarle, der virkelig naaede og rykkede ind i Hovedstaden (dette Tal har G eij er), hvor de vilde med Magt fremtvinge Nordens Eenhed, maatte lade sig adsplitte, nedhugge ug nedstyde paa Stockholms Gader, eller udjage as Byeu som en sammenloben Pobelhub. Il Unionsideen, der saa voldsomt var nedslaaet i Sverriges Hovedstad, hvor Christian den Anden havde villet dobe den i Blod, laae dog ikke lenge i Dvale. Den vaagnede, i det mindste som halv Drom, i Gustav den Tredies uroligt gierende Hierne. Hans Planer til at opnaae en glimrende Navnkundig hed, snart som Ven, snart som forbittret Fiende af den mere statskloge Czarinde Catharina IL, vare ogsaa rettede mod Dan mark; men de vare hverken faste eller modnede, da han i en forn det syntes seirende Strid med et svagt og lidet enigt Adelsparti, maatte bode med Livet fur sin mere phantasierige, end mandige og kraftfnlde Politik. Nyere historiske Kilder og Oplysninger, fornemmelig G eijers Bearbeidelse af de «Gustavianstc Papirer" i Up sala, og de Schinkel-Berg mann ske Memoirer*) have robet, um itle fulostendig oplyst Gustavs stiulte Plauer, og haus Sindelag imod det med ham saa ner forbundne, i Danmark regicrende *) Det sidstncrvntc Vcerk, et af de mcerkcligste og vigtigste for Sverri- ges nyeste, Politiste Historie (1772—1815), fortener al den Interesse, hvormed det i og udenfor dette Land er modtaget; men egner sig ogsaa til den critiske Opmccrksomhed og Belysning, som det vel ikke vil komme til at savne. I ovrigt er Vcerket et nyt og stcerkt Beviis Paa den store Overlegenhed, Sverrige har over vorr Fcedre- land, ikke blot i Omhu og Bestrcebelser for at samle og bevare histo- riske Kilder, men ofte ogsaa i deres Brug og Bearbeidelse. 10 Gnstav Vasas Bestyttere, Dalkarlene, hvem han fornemmelig skyldte sin seirende Fremgang og sin Ophoielse paa Throncn, nn reiste sig fur at tvinge Senat og Adel til at velge en dansk Konge. (1743.) Men man saae og erfarede ogsaa, at en saadan umiddelbar Gienfodelse af Calmar-Unionen vnr meget vidt fra at have vundet Popularitet i Sverrige. Fire tusinde Dallarle, der virkelig naaede og rykkede ind i Hovedstaden (dette Tal har G eij er), hvor de vilde med Magt fremtvinge Nordens Eenhed, maatte lade sig adsplitte, nedhugge ug nedstyde paa Stockholms Gader, eller udjage as Byeu som en sammenloben Pobelhub. Il Unionsideen, der saa voldsomt var nedslaaet i Sverriges Hovedstad, hvor Christian den Anden havde villet dobe den i Blod, laae dog ikke lenge i Dvale. Den vaagnede, i det mindste som halv Drom, i Gustav den Tredies uroligt gierende Hierne. Hans Planer til at opnaae en glimrende Navnkundig hed, snart som Ven, snart som forbittret Fiende af den mere statskloge Czarinde Catharina IL, vare ogsaa rettede mod Dan mark; men de vare hverken faste eller modnede, da han i en forn det syntes seirende Strid med et svagt og lidet enigt Adelsparti, maatte bode med Livet fur sin mere phantasierige, end mandige og kraftfnlde Politik. Nyere historiske Kilder og Oplysninger, fornemmelig G eijers Bearbeidelse af de «Gustavianstc Papirer" i Up sala, og de Schinkel-Berg mann ske Memoirer*) have robet, um itle fulostendig oplyst Gustavs stiulte Plauer, og haus Sindelag imod det med ham saa ner forbundne, i Danmark regicrende *) Det sidstncrvntc Vcerk, et af de mcerkcligste og vigtigste for Sverri- ges nyeste, Politiste Historie (1772—1815), fortener al den Interesse, hvormed det i og udenfor dette Land er modtaget; men egner sig ogsaa til den critiske Opmccrksomhed og Belysning, som det vel ikke vil komme til at savne. I ovrigt er Vcerket et nyt og stcerkt Beviis Paa den store Overlegenhed, Sverrige har over vorr Fcedre- land, ikke blot i Omhu og Bestrcebelser for at samle og bevare histo- riske Kilder, men ofte ogsaa i deres Brug og Bearbeidelse.11 Kongchuus. Det ligger os ikke fiernt, at kaste et kort Blik paa denne Monarks Forhold til Danmark og det danske Hof; thi ogsaa i dem kunne sildigere Tiders Tildragelser finde Belysning. — Det for Gustav 111. selv og for Sverrige saa ulykkelige Giftermaal med en danst Kongedatter, hvis Person og hvis Wre, ved hendes Mgteherres indtil det Utrolige fordervede sedelige og politiske Gnmdsetninger, blev inddraget i en endnn mystisk Hof og Familiescandal uden Lige, tan holdes udenfor hans Politik i Forhold til den Nabo-Stat, til hvilken man efter en sedvanlig Forudsetning kunde antagc, at han vilde slutte sig uermere end til nogen anden. Men vi behove kun at betenke, hvor lidt Regenters Politik altid folger Familieforhold, og at tiende en Deel nf Gustavs Historie, f. Er. hans Forhold til sin Moder i dennes sidste Aar, for at vide, hvor lidt nogen Personlighcd hos ham lunde tomme i Betragtning naar den stod imod hans egne

indre Motiver, politist Mresyge, letsindig Forfengelighed, eller andre herskende Tret i hans überegnelige Charatteer og omskiftende Sindsstemning. Et brendende Had til Danmark og «den danske Green af hans Familie" vedtiendte han sig selv*), og han havde neppe lykkelig fuldfort Rcvolutionen af 1772, der noget ner gav ham Enevoldsmagt, for han lenkte paa at an falde og erobre Norge. Hans Planer vare den Gang Luft cnsteller, der faldt fnmmen i sig selv. Mere alvorligt syntes hans Anslag 1783, da han bl. a. giorde Regning paa deu store Misfornoielse med Regieringen, fum han ventede at fure finde i Danmark. Med 30,000 Mand og Alt hvad der i Stilhed kunde udrustes af Flaadeu i Carlscroua, vilde Gustav i dyv Fred, efter den af ham selv udlastede Plan, soge Anledning til et fiendtligt Sammenstod imellem et svensk og danst Krigsfartoi i Bresund, og umiddelbart derpaa lade sin Flaade bloquere Kiøben *) Vt chuvt Hat till danska Xonungaduset brann i lians dlo<1"; osv. Fc/lm^ei. I. 173. „vet gamla Nationaldatet, i I/orening med det, som sedan s« lange derskar mellan mit Hus oeli 6en danska grenen, dar uter unvaknat dos mig". (Privatbrev af Gustav 111. til Ministerm i Kiodenhavn Baron Bprengt»orten. Nov. 1772. Skrifter af 61,«,. cl'^ibeclM. 1840. 11. 163?.12 havn, og afstere Sielland, for at tunne der landsette en Her. som stnlde gientage Krigsscener fra Carl Gustavs Tid *). Egentlig gik det dog atter ud paa Norge, som han denne Gang vilde vinde i Sielland. Ligesom saa mange af Gustav den Tredies uheldige Stats- og Krigsplaner, strandede ogsaa denne, eller dode i Fodselen. Men han havde dog mere opsat, end opgivet den, imedens det 1784 lyttedes ham at indbilde Catharina IL, at hans Bnste var en Familie-Tractat imellem Rusland, Sverrige og Danmark**). Gustav aflod heller ikke (1785—57) fra sine Anslag paa Danmark, hvilke snart gik ud paa Erobring, snart paa intime Forbindelser, Alliancer mod Rusland, ja endog Giftermaal. Man lan ikke tenke sig noget mere forvirret ug rventyrligt, end disse Gustav lll.'s Planer. Snart sendte han en svoren Fiende af Danmark, Grev I. C. Toll, (siden Felt marstal) to Gange til Kiøbenhavn og Fredensborg (Jun. og Oct. 1785) for at fette den Slret i Enledronningcn, at hendes Fiender havde i Sinde at rydde hende af Veien, og derved ophidse hende til at forekomme dem ved en ny Stats-Omveltning. Ved en Indbydelse til Fredensborg maatte hnn let kunne faae Christian VII. og Kronprindsen i sin Magt, og bringe begge i Silkerhed, indtil hun havde faaet en ny Neglerlng i Stand. Juliane Marie skikkede Kongen ved Toll en striftlig Tatsigelse ; men fandt Sagen alt for betenkeligl-)- En anden Gang, ilte et Aar derefter, modtog Gustav den unge Kronprinds Frederik i Skaane (1786) med alle Tegn paa for troligt Venstab, og giengieldte Besoget meget snart ved en Ud flugt til Helsingor, hvor han spiste til Middag Med den hele danske Kongefamilie paa Marienlyst. Ilke lenge derefter, i For aaret 1786, (og senere hen i 1787), lod han Norge giennemreisc af hemmelige svenske Agenter, baade for at ndforste Almuen, hos hvilken der paa den Tid herskede Misfornoielse, og for at «Tvlr. t^e^e?- Konnuug Oustav 111. elterlemnade rapper, in. m. 111. 1. p. 15—35. **) Fc/li^-eK binnen I. 299. 300. og Hg. f) Liogralisk feekning al l^illtma, skalken 6r. /. 6. ?'oii. 1840. I. S. 30. Gustav den Tredies Brev til Toll. sst. 11. S. 6.13 bidrage til at ophidse Stemningen end mere*). Men pludselig seer man en EftermiddagKl. 3(d. 29. Oct. 1787) Gustav at over raske den Kongelige Familie, som netop havde forladt Taffelet paa Christiansburg. Han blev mudtaget med stor Venlighed, modtog Verelser paa Slottet, og viste «uagtet Fslelsen af sin egen nandelige Overlegenhet)", en tvangfri Fortrolighet), ved Siden af en hoi Grad afOpmerksomhed og Fiinhed i Omgang med Kron prindsen og den Kongel. Familie. Gustav befalede sin Omgivning paa det strengeste, at iagttage nl skyldig Mrbsdighed mod hans Svoger, den sindssvage. Konge, men gil ikke videre end til „en vis kold Hoflighed" imod Arveprindsen**). Ogsaa Juliane Maria kom ind fra Fredensborg — og her bnrde en Samt Simon have staaet ner, for at betragte begges Ansigter, da de forste Gang modtes efter Toll's hemmelige Underhandlinger! Gustav 111. i uogen Tid ruget over nye Krigsplaner mod Rusland. Krig vilde og maatte han have. Sverriges stette Finantstilstand stnlde ophielpes — ved Subsidier af Sul tanen, betingede pnn ti Anr! Imedens Catharina 11. angreb Tyrkerne, dromte Kongen um at trenge frem til Petersborg, havde Biet paa Ehstlnnd og Lieflnnd, og vilde ophidse Polnlkerne. Danmark mnntte hnn derfor nu have paa sin Side, og lssrive fra de rnssiste Forbindelser — i del mindste bringe til Neutralitet. I Kiøbenhavn yttredc han, at han vilde vere sin egen Underhandler, og man veed at det fattedes ham mindst paa Veltalenhed, som han an vendte baade i Conferentfer med Bernstorff, Huth og andre Ministre, og i fortrolig Samtale med Kronprindsen. Denne sogte han at vinde ved Skinnet af den storste Aabenhed vg Oprigtighed. «Som Konge af Sverrige har jeg veret Danmarks Fiende, og villet stade det; jeg har endogsaa villet erubre Norge, fordi jeg deri faae en Fordeel for mit Fedreland. Nn er jeg kommen ") „Ingen Ting stnlde være lettere, end at faae

Normcendene til at stille sig fra Danmark": strev Gustav den 11. Jul. 1783 til Grev Toll. (anf. Skrift. 11. S. 12). "") Hc/il'ns<ck binnen. I. 328—36. iseer efter Optegnelser af Baron <!'^ldedvlll, som Gustav havde sendt forud til Kiøbenhavn.14 til en anden Overoeviisning. Begge Stater maae forene sig mod Rusland — det er vor eneste Redning; Rusland vil ogsaa undertrykke og opsluge Danmark; af Sverrige har delte derimod stel intet at frygte. Jeg,- forn altid forst er ndsat for Ruslands Had, soger tun en Naboes Venstab, hvis Interesser ere mine". — Det var dette, som Gustav vilde be vise ved eu Strom af Ord, der ilte blev nden Virkning paa Kronprindsen, i hvis Haand han overgav sit egenhendige Udlast til et Familieforbund imellem de to oldenborgste Huse. Med A. P . Bernstorff gik det ikke saa let. Gnstav var ufor sigtig i stue Åttringer til denne Minister, ug da han, som altid elskede hvad der mest kunde glimre og giore Opsigt, nu endug snn forlangte, at man vilde tilstede ham at oververe Stnts rnndet unar haus Fvrslag skulde forhandles: tabte han det Meste af hvad han i Vcgyndelsen havde vundet. Man be tenkte sig ikke paa at afstaae en saa forunderlig Begiering, og Bernstorff meddelte Kong Gnstav det Resultat: ntdetdnnskeHof meget gierne vilde gaae ind paa den foreslaaede Fn milietractat, naar det russiske Hof optoges i samme. Dette var tvertimud den kungelige Diplomats Sind og Tanke : men da han endelig saae, at hans Veltalenhet) omtrent var spildt, fik han tilsidst dog ved Albedyhl udprcsset en «Declnrntion", undertegnet af Christian VII. og contrasigneret af Bernstorff, der i smukke Phrnser «omtreut var af samme Indhold som Conseilets Be slutning". Der kom et halv comist Efterspil til Gustav 111. mislykkede Ambassade i egen Person. Han havde givet Kron prindsens Marstal og Nøling I. Bulow Storlorset af deu fvenste Nurdstierne; men i Danmark var dette ikke giengieldl, hvilket hoilig furtrod ham. Fur dog ikke ogsaa her at lide aabenbart Nederlag, og for i Sverrige at have Skin af at hans Sager stode paa den bedste Fod i Danmark, vilde hcm, hvorledes det end gik, absolnt have Elefantordenen til en af hans daverende Midlinger, den siden saa berygtede Baron Arm felt. Kongen sendte ham fra Helsingborg tilbage til Kiøbenhavn for at drive det igiennem ved den tloge Albedyhl. som dog forst15 forlangte en skriftlig Befaling fra Gustav 111. Da denne kom, lyttedes det, i hvor lidt passende denne Foielighed syntes, at faae Bernstorff til at overtale Kronprindfen hertil, paa det Viltaar, at Kongen as Sverrige skriftlig stnlde anholde om Ordenen. Fortellingen om den hele for en Konge uverdige Trausactiun — hvorledes Gustav 111. vilde fore Albedyhl bag Lyset, meu selv blev stusset, da Armfcldt vovede at bryde sin Herres forseglede Brev til Kronprindsen, der mdeholdt en Tatsigelse, i Stedet for en Anmodning, m. m. — findes hos Schinkel (I. 335 ug flg. efter d'Albedyhls Beretning). Saaledes ud pressede Gustav virkelig umsider denne hoie Ordensdecoration for Armfelot, som den eneste Frngt af sin personlige Under handling og otte Dages Ophold i Kiøbenhavn, hvor man i ovrigt ikle lod det mangle paa Hoffester, Bessg i Theatret, og al anden udvortes og intim Opmerlsomhed *). Gustav 111. blev sig selv liig i sin letsindige phnntnsierige, hnstigt upblusseude, og med Veiret stiftende Politik; hnn blev det ogsnn i sin personlige Antipnthie og sit politiske Ficndstnb imod det danske Hof, hvor man ved Begivenhcderne i Aaret 1788 ikke hnvde dempet hans Hnd. I Fornnret 1790 sendte hnn Baron Armfeldt til de norste Orendfer , hvor denne igien benyttede en til Norge bortromt snu Eventyrer,**) som for *) Gustav kom uden Incognito, med et Folge af i det Hele 60 Per- forer. Hoffester, Theaterbesog (med en Prolog af Pram) osv. findes hver Dag berettcde i Adresse-Aviscn, 1787, og et kort Sammendrag i Nr. 236 d. 12. Novbr Den 5. Nov. var Kongen til Middag paa Bernstorff, om Aftenen Paa Fredensborg hos Enke- dronningen. Han maatte blive her een Dag over, og paa Kronborg een Dag, „for stcerk Storm og Strom", og gik forst over til Hel- singborg den 8. Novbr. "*) Hans egentlige Navn var Carl Ingmann, men han havde siden faaet Navnet Manderfeldt, og Titel af Landraad. Efter den ham overgaaede Dom tyede han til Norge, hvor han fandt Ad- gang hos Grev Dannestiold-Laurvig, i hvis Huus han tevede nogen Tid som et Slags Secretair, og giftede sig med en formuende Pige i Christiania. 1788 strev han ALrcvcrs paa Svensk og Fransk til Kronprindsen og Prinds Carl af Hessen; og et anonymt Skrift16 Bedragerier var dsmt fra Embede og fvenst Borgerret. Armfelr satte sig i Forbindelse med en rig Kiobmnnd Tank i Frederiks hald, og nogle andre misfornoiede Nordmend , og havde en Sammenkomst med dem i Vinger. Hensigten — for faa vidt de to verdige politiske Underhandlere staae til Troende — gik ud paa intet mindre end «at losrylke Norge fra Danmark, og ophoie det til en selvstendig Stat", hvortil en Plan blev ud kastet af Arm felt i Forening med de norske Hvvedmend. *) Gustav 111. fandt dette meget beleiligt vg beqvemt for at gien gielde Indfaldet i Sverrige 1788, vg give den danske Regiering saa meget at bestille i Nvrge , at han fra den Side havde Ryggen fri. Hans endelige

Maal var og vedblev at vere „Landetß loLßlitando lrun Danmark Bamt LoreniiiF med Bver ri^e, nnder vißßa lor Rormannen billiga garantier". At det kunde lykkes en faa lav og berygtet Person, som den ovenfur ulntalte Manderfelt — der lengere hen i 1 790 blev sendt til Kiøbenhavn for at intrigere og underhandle, eller «ved fredelige Midler afvebne Danmark" — at staffe sig Adgang til Kronprinds Frederik, og opnaae at komme i umiddelbar Uuderhaudliug med A. P . Bernstorff: vilde man have ondt ved at troe, dersom det ille var bekreftet ved Breve og Beretninger til Kongen og Armfelt. (1790 — 91). Gustav 111. blev dog omsider mistenkelig, ug vilde aldrig give denne udenvelts Diplomat noget Slags Creditiv. Men det fortiencr at erindres, at Kongen endnu deu 13. Mai 1791 (i et Brev til sin Minister Stedingl i Peters burg) har yttret de merkelige Ord: «Jeg holder det, ligesum I, langt nyttigere og vigtigere nt vinde Norge, end nlle paa Danst: „FolketS Rost til Kronprindsen", (Kbh. 1788) som vakte OPsigt, og fandt i Begyndclsen Bifald. Siden vilde han «lege danst Patriot", anbefalede Trykkefrihcdens Indstrcrnkning, (1797) ndgav adskillige daaclige politiske Piecer, fik Pengelaan af Regieringen, og blev ilde medtagct af Collet, P . A. Heiberg og flere. Han vendte omsider tilbage til Sverrige, hvor han forst dode 1813. (f. bl. a. Nyerups Forfatterlerikon). *) Efter hans egne skriftlige Beretninger til Gustav 111., hvoraf Ud- drag findes hos Schinkel. 11. 161 — 164.17 Finlands Klipper, om ogsaa Viborgs fulgte med; saalcenge Rusland eier en Fodbred Land ved Nstersoen". (Schinkel. 11. 166). Gustavs skandinaviske Planer sik en Afdrift ved et nyt Politisk Project, der endnu overgik de tidligere i Daarlighed. Efterat han ganske havde indtaget Catharina 11. og i Sommeren 1791 sysselsat sin Phantasie med den store Idee, at redde Monarkiet i Frankrige, i hvilket Aiemed han opbsd Alt for at stutte et Forbund med Keiserinde Catharina — bleve hans Forhaabninger til Vand ved den übehagelige Tideude om Ludvig XVI. mis lykkede Flugt til Varennes, som Gustav modtog i Aachen d. 15de lunius, netop som han stod fcerdig til personlig at mode den flyg tende Konge ved den belgiske Grcendse. Imidlertid havde han ogsaa kastet sit Blik til Polen; men her vilde han trcede op i en anden Skikkelse, som Fo lke ts Befrier fra rovlystne Naboer, og paalagde sin Minister i Warschau, den siden som Udenrigs minister betiendte L. Engestrsm, at arbeide paa Gustavs Valg til Konge i Polen; (i Vinteren 17^/c.i. Schinkel 11. 175). For at fremme denne Plan, begyndte han med at anlægge Polsk Nation aldra gt, og at ville indfore den ved det svenske Hof! — Skulde Nogen forbauses herved, og finde en saadan Lethed i at stifte politisk Farve «sandsynlig eller utrolig hos en Konge: da behover han kun at lcefe Gustav 111. egenhcendige Memoire (af Jul. M. 1791), hvori han efter en Lovtale i classist smi grende Udtryk over Catharina 11. meddeler Keiserinden sin Plan til en Coalition imod Frankrige*). Hovedsagen er, mener han, at Rus lands og Sverriges Alliance i dette Biemed maa grundfceste Nor dens politiske Overvcegt, og imponere hele Europa. Maastee kunde det i sig selv være „bedre og nyttigere, at tage National for samling ens Parti imod Pr ind serne"; bedre i det mindste, „end at blive ligegyldig og neutral; thi i det forste Tilfcelde gior man sig i det mindste frygtet; og fik Nationalforfamlingen Overhaand, da kunde man i den vinde en nyttig Allieret". — Men Gustav den Tredies Dage vare talte, *) Den er fuldstcendig aftrykt hos Schinkel, i Bilagene, ll. 302-399.18 og dette blev hans sidste politiske Luftslotte, inden han i et andet Slags Mastedragt, end den polske, modtog Doden af Morderhaand. Gustav den Fierdes tvetydige og ynkelige Personlighed, og hans usle og vanvittige Politik, forandrede Forholdene i Norden. Rusland opnaaede endelig hvad det i henved hundrede Aar havde efterstrcebt, at bringe hele Finland under sit Herredsmme, og Eng land, ved sit forste Overfald midt under Freden, (1801) at bringe Danmark lcengere hen i en farlig og falsk politisk Stilling, som blev endnu vcerre ved det store engelske Ranstog til Kiøbenhavn 180 7. Man vilde, selv under alle de Forvirringer, som heraf opstode, endnu ikke i det regierende Kougehuus i Danmark opgive Tanken paa at bringe de tre Riger under een Krone. Vansteligt tan man forestille sig, at en saadan Tanke i sin Oprindelse har tilhort Frederik VI. selv; men man havde (neppe uden Medvirkning af en landflygtig svensk Adelsmand, der var en af de mod Gustav 111. Sammensvorne*) været i Stand til at bibringe Kongen den Tro, at det kunde lykkes ham, som valgt. Thronfolger efter Carl XIII., at bliver Stifter af en ny Union imellem de nordiske Niger. Udsigten til et heldigt Udfald heraf var fra Begyndelsen ligesaa svag, som Midlerne, man valgte dertil, vare uheldige og kraftlose. Udfaldet svarede til For varsterne, og forogede kun de ovrige morke Skyer, der havde leiret sig om Frederik den Siettes nylig bestegne Kongestol. Hvorledes det truende Uveir tilsidst brod los, og hvorledes en i Krig og Statskonst med Dygtighed og Klogstab begavet fransk Feltherre benyttede sin Stilling i Aarene 1.812— 1814 til at sonderrive Baandet imellem de to nordiske Riger og

Nationer, der cerligt havde holdt sammen i halvfemte hundrede Aar — dette er alt for bekiendt til at det her videre skulde omtales. Han har dog neppe været Forfatter af et kortfattet Flyvestrift fra 1810, der anbefaler Nigcrnes Forening og Frederik VI. Valg til. Thronfolger med endeel Grunde, forn man gicnkiender fra vore Dage, og andre, font nu ikke mere gielde, og som kun faa Svenske den Tid vilde hore. — Skriftet haves paa Tydsk, V? Ark stort, trykt i Allona med Overskrift: „Ueder die vereimgung der drei nordischen Reiche. Aus den pc.picrcn eincs durchreiscnden Schwcden"..19 Man tan vel sige, at allerede det forste Valg af en Thron folger i Sverrige var et Slags Inledning til den Losrivelse, som Politiken og Begivenhederne 1812 saa at sige giorde nod vendig. Skulde det kunne undgaae Prindsen af Pontecorvo's starpe, statskloge Blik, at nu, eller aldrig, maatte Leiligheden gribes til at viude Norge, der ligesom faldt i hans Haand, i Stedet for at gribe i Luften efter Finland? Vil man fordomme og forbande, hvad der foregik i Abo. (Oct. 1812), da maa man vcere ganste «vidende i al politisk Stats- og Cabinetshistorie, og nbetiendt med „Verden som den er". Fra Thronfolgervalget i Sverrige 1810 og fra Napoleons Tog til Rusland 1812, indtrceder Historien af den skandinaviske Eenhedsidee i et nyt Stadium. Danmark var bragt i en Poli tisk Stilling, der fordrede en hoi Grad af politisk Klogstab og Varsomhed for at bevare og befceste Statens selvstcmdige Til vcerelfe. Mangel paa den forstncevnte Egenstab sporedes uheldig viis snart hos den danske Negiering, og allerede fra Be gyndelsen til den sidste Act i Napoleons Verdensdrama. Da Meblitket var til at benytte hans Modstanderes Stilling og Tilbud, forsoiute man det forste, og forkastede det sidste. Det heldige Bieblik vendte tilbage i Foraaret 1813; men Frederik VI. kunde itte blive overbeviist om, at Norge allerede var tabt. Han fordrede hvad han ikke kunde faae, og for kastede hvad Alexander I. endnu eugang tilbod (i Sommeren 1813). Napoleon, havde allerede tilforn (October 1807) be nyttet den af England bittert krcenkede Fyrstes Godtroenhed, og brugt ham til at vogte paa Kicernen af det mishandlede Spaniens Krigsmagt, der blev sendt til Danmark som halve Krigsfanger. Keiseren var desuagtet atter i Stand til, i sin langt farligere Stilling (Jul. 1813) at fore Frederik VI. bag Lyset, og bringe Danmark til at begynde en Angrebskrig imod to af Europas Stormagter (Oct. 1813). Saaledes var det kun ved for underligt heldige Omstcendigheder, at denne Konge (1814 og 15 i Wien) endnu lunde redde sit ene Rige heelt, efterat han alle rede (Jan. 1814) havde maattet opoffre det andet. Hermed20 endtes en politisk Crisis, der horte til de farligste, som den danske Stat i nyere Tid har giennemgaaet. Carl Johann, efter at have vundet sit Maal ved at erhverve Norge, var for klog Statsmand, til at ville spilde Sverriges Krcefter, eller scrtte sit Dynasties Consolidering i Vove, ved at tragte efter et mere udvidet Skandinavien. „En bestandig indbyrdes Fred er det, vi trcenge til": (une paix perpetuelle , e'sßt ee hui nouß fant) var nogle af hans Ord til mig (i Jul. 1 842). Jeg tiender ingen offentlig Handling af Kongen, der har modsagt denne Åttring. 111 Den skandinaviske Eenhedsidee havde saaledes i Aarhundre der været, som man siger, „dynastist". Men al Udsigt var forsvunden til, at den i nogen beregnelig Tid kunde mere blive dette hos en Regent af det oldenborgste Kongehuus. I det forenede Skandinavien var derimod fremblomstret et friskt, ung dommcligt Dynastie; lunde nu itte paa Grundvolden, som den kloge Carl Johan havde lagt, Carl Gustavs hele Plan finde sin Fornyelse? — Derpaa tcentte dog endnu kun Faa, da Een hedstanten begyndte at spire i en anden lordbnnd, end den politiske. Den gamle nationale Antipathie, som Norges Los rivelse fra Danmark snarere maatte forstcerke end svcetke, be gyndte at aftage paa en Vei, der var naturlig og underskottet af Erfaringen om gi ensidig Trang til og materiel Fordeel af et hyppigere Samqvem imellem to ncerliggende, i Folte stammen ncer beslcegtede Lande. Det var iscer et saadant stcerkt tiltagende Samqvem imellem Sicelland og Skaane, Kiøbenhavn og Malmo, som lagde en meget virkende Grund til at svcetke et unaturligt Nabohad og at ncerme to Nationer, hvis Historie lcenge for en stor Deel havde været Erindringen og Beretningen om blodige og odelæggende Krige, fostrede af Unionspolitik og Erobringssyge, og nceredc ved gienfidige Krcenkelser. Handels forbindelse og Handelsfordeel er et Moment af itle ringe Ve tydenhed i Historien af de skandinaviske Sympathiers Ud 20 endtes en politisk Crisis, der horte til de farligste, som den danske Stat i nyere Tid har giennemgaaet. Carl Johann, efter at have vundet sit Maal ved at erhverve Norge, var for klog Statsmand, til at ville spilde Sverriges Krcefter, eller scrtte sit Dynasties Consolidering i Vove, ved at tragte efter et mere udvidet Skandinavien. „En bestandig indbyrdes Fred er det, vi trcenge til": (une paix perpetuelle , e'sßt ee hui nouß fant) var nogle af hans Ord til mig (i Jul. 1 842). Jeg tiender ingen offentlig Handling af Kongen, der har modsagt denne Åttring. 111 Den skandinaviske Eenhedsidee havde saaledes i Aarhundre der været, som man siger,

„dynastist". Men al Udsigt var forsvunden til, at den i nogen beregnelig Tid kunde mere blive dette hos en Regent af det oldenborgste Kongehuus. I det forenede Skandinavien var derimod fremblomstret et friskt, ung dommcligt Dynastie; lunde nu itte paa Grundvolden, som den kloge Carl Johan havde lagt, Carl Gustavs hele Plan finde sin Fornyelse? — Derpaa tcentte dog endnu kun Faa, da Een hedstanten begyndte at spire i en anden lordbnnd, end den politiske. Den gamle nationale Antipathie, som Norges Los rivelse fra Danmark snarere maatte forstcerke end svcetke, be gyndte at aftage paa en Vei, der var naturlig og underskottet af Erfaringen om gi ensidig Trang til og materiel Fordeel af et hyppigere Samqvem imellem to ncerliggende, i Folte stammen ncer beslcegtede Lande. Det var iscer et saadant stcerkt tiltagende Samqvem imellem Sicelland og Skaane, Kiøbenhavn og Malmo, som lagde en meget virkende Grund til at svcetke et unaturligt Nabohad og at ncerme to Nationer, hvis Historie lcenge for en stor Deel havde været Erindringen og Beretningen om blodige og odelæggende Krige, fostrede af Unionspolitik og Erobringssyge, og nceredc ved gienfidige Krcenkelser. Handels forbindelse og Handelsfordeel er et Moment af itle ringe Ve tydenhed i Historien af de skandinaviske Sympathiers Ud21 vikling i Danmarks Hovedstad. Aftalte Forbindelser imellem nordiske Naturforskere, og deres stiftende Moder i de tre Riger, forte den begyndte venlige Ncermelse imellem Svenske og Danske videre, paa en baade for Humanitet og Viden stabeligh ed vcerdig og velgiorende Bane, som Mcend af moden Alder havde valgt for at knytte eller befceste Baandet imellem Nordens tre Folkefcerd. Vi maae dog ikke indbilde os, at et venligt og velvilligt Sindelag mellem Danske og Svenske i de dannede Folkeclasser og hos Videnstabsmcend var noget saa nyt, at det forst opkom ved Naturforskernes Sammenkomster. Dette modsiges baade af vor Literaturhistorie, af scerlige Erfaringer, og af mange Vidnesbyrd fra begge Sider*). Paa en anden Vei aabnedes Forbindelser mellem den yngre Slcegt ved begyndte Sammenkomster imellem den stude rende Ungdom ved Kiøbenhavns og Lunds Universitet, som hid til havde været ncesten ganske fremmede for hverandre. Det var iscer fra Kwbenhavn, at den vcektende Impuls udgik. Enkelte danske Studenter besogte Lund, og udsaaede skandinavist Fro i en ungdommelig Jord. Man maatte glcedes ved at see, hvor ledes giensidig national Kulde/ Fordom og Mistanke veg for godmodig Tillid og venlig Slcegtfolelfe. Andre Elementer blandede sig imellem de videnskab elige, der forst havde fort svenske, danske og norske Naturforskere til at stifte de imellem Landenes Hovedstceder omskiftende Moder, som nu ogsaa sik Navn af „staudinaviste". Iblandt unge Studerende maatte *) Jeg vil kun cmfore et eneste fvensk fra 1789 af den almeent agtede Diplomat G. d’Albedyhl, der i forstiellige Missioner havde opholdt sig i Kiøbenhavn, og var fortrolig med alle davce- rende Forhold. en, at hata Bverrige — — Nled su mveket storre tilllredsstallelse har hos s^’ellva vanska liegeringen lorsuort en s^nnerlig aktning oeh valvil^’a lor svenska Namnet, oeh nnnlvsning rorande hilgge likens sannskvldiga interesse", o. s. v. (Lkrilter al hlanclat Innehalt , o. s. v. al 6u«t. ck’^ibech,/li. I. 1810. n. 80.22 naturligviis Interesser og Tilboieligheder, som laae ndenforViden stab og Lcerdom, giore sig gieldende. Det ungdommeligt sociale Sam livs Fornsielser og Behageligheder kunde ikke audet end faae en overveiende Kraft i den staanste Universitetsstad, hvor man fattedes de mange nye og tiltrcekkende Mcertvcerdigheder og Adspredelser, som Kiøbenhavn og Sicelland kunde yde unge svenske Studerende. Fra den danske Hovedstad og det danske Universitet udsprang derimod, ved Enkeltes overlagte Bestrcebelser, et Formant, der gik udenfor blot videnstabelige og sociale For bindelser. Man vilde heller ikke indstrcenke sig til at arbeide paa den nationale Enighed, paa Udryddelse af nationale Fordomme og Antipathier ved en oplivet Folelse af Stamme- og Sprogslcegt stab. Dyb ere laae den Tanke, at overflytte den skandinaviske Idee fra Nationalitetens og Stammeslcegtstabets Grund til den Politiske. „Nordens tre Riger skulde slutte sig saa ncer sammen som mueligt, for at vinde i fcelles Styrke". Dette var den symboliske Talemaade, hvormed den for en Tid endnu ikke aabent udtalte Tanke om en nordisk Fcellesstat skulde dcekkes. — Der laae i denne Tale saa megen Simpelhed og Sand hed, at den af sig selv maatte faae Indgang i en vid Kreds ; ja Kredsen kunde endog let udvides til den storre Mcengde, der endnu ikke havde nogen Forestilling om, at Tanken kunde have en politisk Side i Baggrunden, som man efterhaanden bragte ncermere, indtil den nu endelig er sat i Forgrundens fulde Belys ning. Tanken var langt fra at være ny, og har tidligere vceret hort og lcest i Danmark, uden at Nogen den Tid vilde lægge den Mening deri, at den danske Stat, efterat Norge var frarevet den, skulde giores umyndig under en fremmed Unions konge. Det var hverken Naturforskningen eller Videnstabeligheden overhovedet, der fremkaldte det „s tand in av is te Selskab" i Kiøbenhavn (1843). Tildels

forste Ophavsmcend og Stiftere horte imidlertid to, hver i sit Fag betydende Universitetslcerere i København, og en allerede navnkundig talentfuld Publicist, der havde henlagt sine theologiste og philologiste Studier, og nu23 horte til et Oppositions-Partie, hvis antimonarchiste Tendentser vare bekiendte nok. — Det var allerede mcerteligt, at en baade i 'og udenfor Danmark anseet og hcedret Naturkyndig , (I. F. Schouw) som dog alt havde begyndt at dele Interessen for sin Videnstab med den demokratist-politiske Virksomhed, syntes i en overhovedet vel streven Artikel*), at ville gane ud fra et blot aand eligt, videustabeligt og literairt Synspuukt; men at han ikke desmiudre, i at udvikle Anskuelsen af det skandinaviske Sel stabs Natur og Formaal, ganste uforbeholdent fremstillede Udsig ten til, at begge maatte i Tiden medfore Tenoentsen til et ikke allene nat ionalt, men politisk Eenhedsmaal. Schonw vedgik, at under de davcerende politiske Forhold kunde disses Combina tioner for en uvis Fremtid „itke være meget mere end en Tanke leg"; og han byggede tildeels herpaa sin Mening, at Regieringens (vistnok übetimelige) Hindring af det forste Samfunds" Tilvcerelse, ikke var lovlig begrundet. Desuagtet havde han ovenfor i hiin Artikel ganste tydeligt fremstillet „den skandinaviske Eenheds Idee", som en saadan, hvis fuldstcendige Realisering, ikke allene gik ud paa et „paa folkelig Grund bygget politisk Forbund"; men tilsidst endog paa „at danne en eneste Stat". Han tilstod i ovrigt, at „den skandinaviske Idee ikke finder Gienklang hos det ene af Broderfolkene" (det norfke) vg at en politift Union „uden Tvivl i alle tre Lande vilde finde et ilte ringe Antal af saa dcmne, hos hvem den vilde vcelke store Vetcenkelig heder, ja bestemt M o d f t r ce b e n". Deri sagde han saa fnldkommen Sandhed, at hans Udtryk 1813 ere et Forudsagn om det, som endnu stcerkere er yttret i Norge (bl. a. af P .A.Munch 1849) — cg lige til den seneste Tid — ligesom i Sverrige 1856 (hvor til vi lccngere hen tomme tilbage). Naar en overhovedet besindig Videnstabsmand, hvis hele Natur, Dannelse og Embedsstilliug havde fiernet ham fra prac tist Virken i Statslivet, dog ikke vilde lilbageholde 9)ltringer, der *) „Den skandinaviske Eenhed". Danst Ugestrift. Andeu Rcrkke. Nr. 71. (18de Aug. 1543.)24 allerede 1843 paa en vis Maadc uviltaarligt udtaltc den standi naviste Eenheds dobbelte Side, en national og en politisk: da maatte man vente, at Bevidstheden om, at den sidste fandtes og maatte udvikle sig i det i København oprettede Samfund, der i meer end Navnet vilde være skandinavist, endnu min dre kunde fattes andre Ledere og Talsmcend i dette Samfund, som havde en mere afgiort Politisk Aand og Kaldelse, end Professor Schouw. Dette viste sig ogsaa blandt andet hos den ovenom talte, allerede lcenge som Udgiver af et betiendte Pnblicist, Mag. D. G. Monrad. Han fandt vel ogsaa Tiden endnu hverken beleilig eller moden nok, til at udvikle alle Con sequeutser af en national og politisk Skandinavisme i Danmark; men han vedkiendte sig i det mindste aabent den Idee, hvis Grundvccsen han fremstillede som en f celles aand elig Een h ed, der maatte ophceve og sammensmelte de tre Nationalitcter i Norden. Vilde Nogen i Danmark affondre sig eller ude lutke sig fra en saadan Eenhed, „da vilde han ilke allene blive en daarlig Skandinav, men en daarlig Dansk". Stcerkere kunde det 1843 ikke udtrykkes, at man fordrede Forsagelsen af den danske Nationalitet, eller Opgivelsen af vor egen sande og virkelige Nationalfolelse for en ideal Skandinavisme, som hverken havde historisk, geographist, politisk eller statsretlig Grund og Rod. — Man har derfor ogsaa, tildcels paa be synderlige Maader, sogt at styrke den danske Skandinavisme ved at ville give den en linguistist Underbygning. Men heller ikke fra den Kant kunde man bringe nogen fast Grundvold i Stand ; man kunde hverken blive enig om, hvor den skulde lægges, eller hvortil den skulde fore. Ikke engang vore skandinaviske Hovedmcend og Samfundsledere kunde komme til klar Bevidst hed om, hvilken dybere Mening der skulde lægges i de smukt klingende Talemaader, som skulde bane Vei for den skandinaviske Eenhed i Sprogforholdet. — En lcerd danst Sprogforster, betagen af Frygt for begge nordiske Tungemaals forestaaende Under gang, hyldede vel ikte ligefrem den skandinaviske Anskuelse paa Sprogets Vegne; men han antog at den var uundgaaelig, i25 Fald ikte baade Dansk og Svensk stnlbe fortrcenges og op sluges af Tydsk. „Hvis de nordiske Sprog i Tidernes Lob stnlle bestaae, da maae de slntte sig saa noie sammen, at deres Egenheder ville gaae tabte". Den danske Skandi navismes ovenncevnte Talsmand „deler dog ikke denne Frygt" for en saa dybt giennemgribende Virkning af et skandinavist Samliv". Men hvad han derncest i velklingende Udtryt frem scetter*) som den Vei, hvorpaa Svenste og Danste, naar de blive Skandinaver, stnlle „med forenede Krcefter opgrave deres fcelles Arv og Eiendom — den store Sprog- og Cnltur mine, der ligger under de tyende nordiske Riger": og den For klaring, han giver over denne Opgravning af det gamle jord giemte skandinaviske Guld i en fcelles Grnbe, bliver dog tilsidst enten til en Sammensmeltning as de to Sprog, Svensk

og Danst, eller t^l en simpel Bt^wß uno nnte. — Jeg maa i den Anledning tilfsie en Bemcerkuing fra den nyeste nordiske Sprog historie. Ikke blot i 12— 14 Aar, eller siden den skandinaviske Begei string begyndte at sprndle i København, men ogsaa for 50—60 Aar siden, da der grasserede et Slags literair Skandinavisme hos os, som dog ikte blev langvarig, men hvoraf det hceder ligt betiendte Literaturselstab" havde sit Udspring: er der talt og strevet, med og udeu Forstaud, om giensidig Ind virtning ved en ncer Forbindelse imellem de to nordiske Tunge maal og Literaturer. Dog har man indtil denne Dag i et halvt Aarhnndrede ikke sporet noget Slags skandinavisk Udbytte, hverken for det ene eller det andet Sprog. Jeg tiender tnap et eneste dansk Ord, som er blevet omplantet i det Svenste; og man kan snart tcelle de Ord, som i de sidste Aar have sundet Veien fra vore Naboers Sprog ind i vort Modersmaal, hvor de endnu for Mcengden klinge fremmede. Uagtet Danste og Svenste, efter en kort Omgangstid med Lethed forstaae hin anden, overscettes endnu bestaudigt, ja meer end tilforn, Boger „Nogle Bemcerkninger om det skandinaviske Selstab: et Foredrag den 11. Nov. 1844", af D. G. Monrad, 51. Kbh. 1844. S. 21.26 fra det ene Sprog i det andet. Man maa derimod beromme, at stiondt der i en vis Periode plndselig aabnede sig en temmelig stcerk Indstrvmning af tydsk Poesie og Romantit i Sverrige, har det svenske Folk med Alvor og Kraft bevaret Skriftsprogets hiemlige Charakteer og Nationalitet. Man har vidst i det Hele at holde sig fri for ny Tilvcert af tyd st Blandingsstof, imedens man baade i det dannede Talesprog, og i de hsiere Stiilarter, har giort betydelige Fremstridt i at udrense endeel af det indtil Naragtighed overflodige Sprogstof, der i et langt Tidslob var blevet indsmuglet i det svenske Sprog fra Frankrige. I Danmark mnae vi derimod beklage et Phcenomen, der er steget op som en mortnende Sky over vor Sproghorizont. Dersom vort Modersmaal i forste Halvdeel af det 19de Aar hundrede kan rose sig af en mcerkvcerdig og rig Udvikling, som det fornemmelig skylder enkelte geniale Digtere og classiste eller fortrinlige Prosaister: saa har ikke desmindre den ncer vcerende Slcegt oplevet en Periode, der snarere ligner, eller kunde spane om en Oftlssning, end en fortsat Fremgang i Sproget. Den voxende Udvidelse af Letheden i at bruge Skriftsproget hos alle Folkeclasfer har snarere stadet, end gavnet dets Eiendommelighed og Reenhed. En grcendselss Over svommelse af Dagblade, og af oversatte Romaners Hastvcerk og lastvcerk, befordre Sprogfordcervelsen, og giode Germanis merncs golde Sced. — Fra en anarchist Tilstand i Stavebrugen, hvis i Aarhundreder dannede og gieldende Vedtcegt man vil ud stette og afstaffe, treenger denne Vilkaarlighed efterhaanden ind i Skriverigtighed og Sprogbrng. Det behover intet Beviis, at en radical Omvceltning af alle Regler for Stavemaade og Retstrivning, tillige maa gribe ind i Sproglcere og Sprogbru gens Organisme. Nogle ere ncer ved at scette en ussel Ud mcerkelse i at giore Bogstriften saa nlceselig, som mueligt, eller i at skrive saa afvigende fra Landets celdre og classiste Prosa ister, fra de af hele Folket hyloede og lceste Digtere, fra den vedtagne Skrivebrng i Love, Anordninger, kirkelige Boger, m. v. som man tan drive det til. Naar det nu er kommet derhen i27 Danmark, at snart enhver af vore lcerde Skoler har sin egen Strivebrug ; at det er overladt til enhver Lcerer i Modersmaalet at folge sit eget Hoved i den Veiledning, han giver de Unge ; at man endogsaa tan finde Skoler, hvor Disciplerne maa lægge sig efter en anden danst Skrivemaade i en hsiere Classe, end den, de have lcert i lavere Classer; ja, naar der findes enkelte betiendte Forfattere, der faa at sige have en dobbelt Strivebrug — den ene for en indstrcentet Kreds af Indviede og Aandsslcegtninger, den anden i Boger, bestemte for det store Publicum: saa knnne vi vel ikte sige, at man i Danmark arbeider paa at hcevde og bevare Landets Sprog, mindre paa at give det en renere og <edlere Skikkelse. IV Det er ufornodent, videre at underssge og fremstille de forstiellige Grunde og Drivesiedre til Stiftelsen af det standi naviste Selstad i København. Dets Historie har egentlig kun i Begyndelsen, og i dets tidligere Tilvcerelse, nogen Interesse, som efterhaanden tabte sig, indtil Selstabet omsider af Mathed dode hen 1856. Den slesvigste Sprogsag , Eiderpolititen, den demokratiske Opposition imod Monartie og Fcellesstat, have staaet i ncer Causalforbindelse med Skandinavismen og dennes sociale Reprcesentation i det kiobenhavnste Selstab. Men jo mere dette blev overladt til sig selv, jo mere tabte det i Be tydning. Man havde sundet kraftigere Drivemidler for de skandinaviske Sympathier i de store Sammenkomster. For 1848 kunde ogsaa et offeutligt Samfund af den Art ikke være fuld kommen tvanglost og uden Control; efter 1848 var det ikke stcerkt og mcegtigt nok som Centralkraft for Skandinavismen. Allerede ved Selstabets Oprettelse, og i dets tidligste Periode, fandt Mcend af forstiellig politist Charatteer det raade ligt, at fralægge det umiddelbart politiske Biemed, ligesom at protestere imod den Forudscetning : at Faren af Danmarks nationale Svaghed var saa stor, at vi maatte soge Hielp imod den

truende Undergang som selvstcendigt Folk, ved. at til 27 Danmark, at snart enhver af vore lcerde Skoler har sin egen Strivebrug ; at det er overladt til enhver Lcerer i Modersmaalet at folge sit eget Hoved i den Veiledning, han giver de Unge ; at man endogsaa tan finde Skoler, hvor Disciplerne maa lægge sig efter en anden danst Skrivemaade i en hsiere Classe, end den, de have lcert i lavere Classer; ja, naar der findes enkelte betiendte Forfattere, der faa at sige have en dobbelt Strivebrug — den ene for en indstrcentet Kreds af Indviede og Aandsslcegtninger, den anden i Boger, bestemte for det store Publicum: saa knnne vi vel ikte sige, at man i Danmark arbeider paa at hcevde og bevare Landets Sprog, mindre paa at give det en renere og <edlere Skikkelse. IV Det er ufornodent, videre at underssge og fremstille de forstiellige Grunde og Drivesiedre til Stiftelsen af det standi naviste Selstad i København. Dets Historie har egentlig kun i Begyndelsen, og i dets tidligere Tilvcerelse, nogen Interesse, som efterhaanden tabte sig, indtil Selstabet omsider af Mathed dode hen 1856. Den slesvigste Sprogsag , Eiderpolititen, den demokratiske Opposition imod Monartie og Fcellesstat, have staaet i ncer Causalforbindelse med Skandinavismen og dennes sociale Reprcesentation i det kiobenhavnste Selstab. Men jo mere dette blev overladt til sig selv, jo mere tabte det i Be tydning. Man havde sundet kraftigere Drivemidler for de skandinaviske Sympathier i de store Sammenkomster. For 1848 kunde ogsaa et offeutligt Samfund af den Art ikke være fuld kommen tvanglost og uden Control; efter 1848 var det ikke stcerkt og mcegtigt nok som Centralkraft for Skandinavismen. Allerede ved Selstabets Oprettelse, og i dets tidligste Periode, fandt Mcend af forstiellig politist Charatteer det raade ligt, at fralægge det umiddelbart politiske Biemed, ligesom at protestere imod den Forudscetning : at Faren af Danmarks nationale Svaghed var saa stor, at vi maatte soge Hielp imod den truende Undergang som selvstcendigt Folk, ved. at til28 strcebe og for vor Deel soge at udvikle Eenheden imellem de tre Nationer ogNationaliteter. Det sidste Ord betonede vore Skandinaver altid stcerkt) men endnu har, af gode Grunde, Ingen hverken den Tid eller siden kunnet cmgive, hvorledes det skulde kunne gaae til, at den danske, norske og svenske Nation, udbredte over en saa vidtloftig, saa tyndt befolket Strcekning af Jordkloden, skulde blive til eet Folk, det - Man talte og saa fra een Side meget om den herlige Udsigt til, at Nordens to Sprog og Literaturer enten i Fremtiden kunde groe sammen, eller i det mindste mere og mere amalgamere sig ved Hielp af Skandinavismen. Men der viste sig ikke mindste Spor til, at vort eget Sptog, vor Literatur, vor Poesie vandt noget, eller kom i ncermere Forhold og Versring med de Svenskes, ved at holde skandinaviske Aftenmoder, synge Bellmanste Viser, indfore svensk Sprogunderviisning i nogle Skoler, og lade trykke svenske Anthologier og Lceseboger. Endog flere Aar efter Selstabets Stiftelse kunde man giore den Erfaring, at En og Anden af dets Hovedmcend, eller af vore ivrigste Skandinaver, var nu som for ganste fremmed for svensk Literatnr, og ikke engang kunde lcese ret i en svensk Bog. „En udvortes aandelig Forening, ikke af men imellem de tre nordiske Nationer, er det skandinaviske Sel stabs eneste Formaal": sagde en af Københavns mest anseete Geistlige i et ossentligt Foredrag om dette Formaal*), i Selstabets allerforste almindelige Sammenkomst (15. Sept. 1843). Imidlertid viste det sig snart, at Formaalet, som det var opfattet af dem, der vare Sicelen i det skandinaviske Selstab og dets Stiftelse, gik langt udenfor Stiftsprovst Tr yd es „aandelige Nationalitet". — Man vil erindre, at Selstabet noget tidligere i Sommeren 1843 skulde have været oprettet under Navn af et skandinavisk„Sam fund", men at Regieringen forbod det, nden at have Kraft til at scette Forbudet igiennem. Et saa forfeilet, upolitisk Skridt var det *) „Om Betydningen af et Folks Nationalitet, og Vigtigheden af dens Bevarelse og Uddannelse" af Stiftsprovst E. Try de. Kbh. 1843. S. 14.29 rette Middel til at give Skandinavismen Sving i København. Stiftelsen af et Skandinavist „Selstab", der strar fit et storre Tillob af Medlemmer, (1. Sept. 1843) blev tilladt under den tilkiendegivne Vetingclfe: at det aldeles ikke maatte be fatte sig med Politik. „O hellige Enfoldighed"! — Det i Stifternes forste Indbydelse (4. Septbr.) angivne Formaal, „at befordre den aan de lige Forbindelse mellem de standina viste Folt", blev allerede i Selstabets Love § 1 uduidet til at fremme „en ncrrmere Forbindelse" imellem disse Nationer. Midlerne hertil, som ncevnedes: „selstabelige Sammenkomster, og Foretagender, sigtende til Sprog, Skrift og overhovedet til de forstiellige Nat i ona lit eter", sit ved det sidste, stiondt noget ntlare Udtryt, en betydelig Udstrcetning, som dog for den egentlige Skandinavisme var meget for snever. Umiddelbart efter Stiftsprovstens meget liberale Foredrag over danst og skandi navist Nationalitet, fik han en eftertrytkelig og starv Opponent. ..Fcedrelandets" Udgiver, Cand. C. Ploug, havde nogle Maane der tidligere (d. 3die Inn.) i sin beromte Calmar-Tale ertlccret: „at de tre nordiste Folk tun ved at blive til eet kunne

erhverve sig Lod og Deel i Verdenshistorien; det er, opfylde deres Be stemmelse". („Fcedrl." 1843. Nr. 1263). At Historien paa Stedet modsagde Hr. Ploug, har naturligviis Ingen hort under den Jubel, hans Tale fremkaldte. — Nu kunde man saameget mindre vente sig Enighed imellem ham og en Taler, som endnu holdt paa et eget Danmark, et eget Fcedreland med danst Natio nalitet. Hr. Ploug vilde saaledes allerede 1843 ikke vide af nogen Pietetsfolelse, enten imod den danske Konge, „der umne lig kunde være Skandinav", eller imod vort Fcedreland i dets egen Nationalitet, naar denne itte blev „skandinavist danst". Kun en saadan vilde han (ligesom Monrad) hylde; den blot „danske Dansthed" er ucegte og forceldet; men dersom vor rene, skandinaviske Nationalitets Udvitling laae Stiftsprovst Tryde paa Hierte : da maatte han ilke glemme, at det netop er det olden borgste Dynastie „der har begrnndet og vedligeholdt det fiendt lige Sind imellem Danste og Svenste", — ingenlunde de30 svenske Kongers Erobringsplaner og Krigsanfald paa Dan mark! — Vil nu Hr. Tryde ikke desuden af sin „Nationalbc vidslhed" udelukke ethvert Hensyn til de Tydske, som leve under den danske Konges Reglering, men derimod optage alt det Nationale, „som i statsretslig Henseende er adstilt fra det Danste", (3: det Svenste og Norske) da maa han afvises med enhver Paastand paa at hylde og elske danst Nationalitet. Man finder i disse Scetninger og Talemaader, hvor St ats eenheden altid forstaaes under, naar „Nationaliteten" ncevnes, Hr. Plougs hele Skandinavisme og eiderdanske Politik ikke blot bebudet, men saa tydelig forkyndt, som det vel lod sig giore i de forste Dage efter Oprettelsen af det skandinaviske Selstab. Den hele stcerke Politist-polemiste Artikel imod Tryde („Fcedrelandet" 1843. Nr. 1368—70) er et af de klareste Be viser man kan finde, paa den davcerende Regierings Raadlos hed og vaklende Svaghed. Den havde nylig villet hindre det skandinaviske Selstabs Oprettelse — den lod hvert Bieblik en ulykkelig, forhnnuct Censor lægge Veslng pnn Blade af „Fcedrelandet", som undertiden vare uden al anden Betydenhed end den, at de bleve undcrtrykkcde , og giemte paa Cancellie-Loftet; men pnn snmme Tid lunde eller vilde Ceusuren ikke hindre en nf de stcerkeste og frieste Artikler, der til den Tid vare udgaaede fra vor navnkundige politiske Agitator, som Ingen democratist, statsoplosende, eller skandinavist Publicist i Danmark, ligefra 1813 til 1857, kan lignes ved i udholdende Consequents. I Sammenligning med Indlceg af den Art, som Hr. Plongs, kan man forbigaae det meste af hvad der i endeel Aar blev talt og strevet til Forsvar for den i 1843 og 1844 frodigt tilvoxende skandinaviske Passion i Danmark. For ikke lcenge siden ere Schou ros Fortienester som Medstifter af Selstabet og Forsvarer af dets Aand og Tendentser paa ny fremhcevede*). Han Horte dog tilde udvortes moderate og mere stille virkende demokratiske *) I. F. Schouws offentlige Liv; af yr. H. N. Clausen. (Danst Maanedsstrift, udg. af Steenftrup. IV. Bd. S. 312—17).31 Politikere, og med al sin Iver og Varme for de skandinaviske Sympathier, kan man neppe sige, at han, udenfor de viden stabelige Retninger og Forbindelser, forte Skandinavismen be tydeligt videre frem. Hans Anseelse og agtedc Navn, hans Resignation og Fiernhed fra en lav personlig Mrgierrighed og egoistisk Strccben, gav imidlertid altid hans Stemme en stor Vcegt. I sine offentlige Åttringer om det 1843 stiftede Selstab, vilde han snart ikke tillægge det noget andet fornuftigt og op nnaeligt Viemed, end at virke til en „aandelig Union"; snart betragter han en saadan som „den naturlige Grundvold i Tiden for en politisk Forening", hvis Idee kun ikke er moduet nok, eller er „for ung til at trcede frem som Maal for directe Bestrcebelser"; med andre Ord, Bestrcebelser for at kuldkaste den davcerende Statstilstand i Norden, og i det mindste fordrive eet af de regicrende Dynastier; hvilket Schomv ganste lemfcel digt kalder, at „scette sig i Opposition baade mod de egne og fremmede Regieringer"*). Imidlertid, (blev der andensteds sagt) det skandinaviske Selstab maatte ikke blot modscette sig en saadan umiddelbar Strceben efter at giennemfore den standina viste Idee i de nordiske Stater; „Modstanden maatte ogsaa rettes imod dem, der vilde fordomme Ideen, dersom den ved sin egen Kraft trcengte ind i politiske Forhold". Enhver, som tiender noget til Mennestestcegtens, Nationers og Staters Historie, veed, at Ideerne, hvor sublime og aande lige de eudog maatte være, naar de stulle og tunne udvikle sig i historisk Tilvcerelse og Virkelighed , modtage denne igiennem menneskelige Aandskrcefter og disses Activitet. For at give Ideen Kraft til at „trcenge ind i den politiske" Sphcere, maatte altsaa Kraften vcekkes, dens Livsspirer fremlokkes. Enhver, som tiendte noget til det skandinaviske Selstabs Virken, veed da og saa, at den ikke har været indstrcenket til en blot passiv For ventning af hvad der udenfor dette Selstab lunde udvikle sig i de nordiske Riger, for at lade en vorende Tilncermelse imellem ") „Den skandinaviske Eenhed". Danst Ugestrift. Anden Rcekke. Nr 71.32 de tre Nationer, en Overgang af vort Folts Nationalitet i de andres , eller hvad man i

ovrigt vilde forstaae ved him „aandclige indvortes Forening", danne sig med Frihed, uden Agitation, eller kraftigt frembragte Impulser. Man har arbeidet og virket i Selstabet saameget man formaaede, for at fremdrive „Skcmdinavismen", og dertil benyttet den befynderlige, i Dan mark pludseligt oprundue Forkicerlighed , mau kunde ncesten sige Begeistring, for Alt hvad der tilhorte Sverrige og det fvenste Folk. — Jeg vil kun ncevne den en Tid lang i København herskende Bellmansforgudelse, der endog henrev en stor Mcengde, som hverken forstod Bellmans Viser, eller begreb, at denne Digter var alt for national-lyrist, alt for eiendomme. lig f v enst og stockholmst, til at han kunde blive nationali seret i Danmark, eller blive os fortrolig, som vor Holberg. Ligemeget! Bellman blev i det skandinaviske Selstab saa at sige tiltiendt danst Infodsret. Publicisten Ploug og Digteren Heiberg forenedes om at holde hans Panegyrik*), og for at' selv den store Deel af Københavns Publicum, der aldrig havde lcest en eneste af „Fi-Ldmllnß Npißtllrr" og „BanF6r", lunde istemme Modens Bravoraab, tog man Musik og Mimik til Hielp. Den danske Digters og LEsthetikers Charakteristit blev oversat i en Ballet; Bellmanns Genialitet blev fortyndet og Kro- Livet fra Stockholms „DjnrFgrd" i Gustav 111. Tidsalder ideali seret, for at kunne lade 1)11», Flrder Ber^trom, Oorpoi-lllen Nolbei-F, og Consorter, dandfe til Bellmanste Melodier paa det kongelige danske Theater. Det var et betime ligt Impromptu, og ikke ilde beregnet for Theatercassen; men det viste tillige, at den Vellmannste Manie omtrent havde giennemgaaet sine Stadier**). *) I to Foredrag i det skandinaviske Selstab. 20. Dec. 1843. 54 S< 8. **) Det vil vel ikke mangle paa sticeve Icevnforelser eller fiendtlige Fortolkninger af de ovenstaaende Ittringer om en svenst Digter. Jeg kan bctragte dem med fuldkommen Ligegyldighed. Der kan naturligviis ilke verre Tale om, at Nogen blandt den ncervcerende Slcegt veed eller vil vide af, at jeg for fyrgetyve Aar siden33 Eudstisndt nu overhovedet det her omtalte Selstab ikte virkede noget Stort og Betydeligt, eller i sin Indflydelse kan scettes ved Siden af de omskiftende Moder, eller talrige Sam menkomster af academiste Lcerere og Studerende i de tre nor diske Riger: saa blev Selstabet dog et Sted, som ved flere Leiligheder benyttedes til at udtale den skandinaviske Een hedsidee, og fremstille den som et stort og hoit Maal for det danske Folks aandelige og nationale Trang og Tarv. Det var ikke allene vort Sprog, ilke allene den danske Literatnr og Poesie — det var vor hele nationale Folelse, Bevidsthed og Kraft, der skulde gienfodes, styrkes, oploftes. ved bestandig at have det for Bie, at som Danske havde vi tabt al selv stcendig national Betydning; eller den var, tilligemed Sproget, i en saa rivende Fart paa Veien til Undergang ved den Alt overvceldende Tydskhed, at der ingen Redning fand tes uden den, at indlemme eller „indlive" os (som man fordum sagde) i Skandinav i en. Skulde man troe det mueligt, at en al patriotisk Begeistring oprorende, en det danske Borgersind til det Inderste saarende, enhver national Folelse og Erindring drcebende Tanke knnde blive Livsfpire og Aandsncering for dem, fom medens de havde det Biemed, at befceste og udvikle det danske var den forste, som giorde Bellman fra den cesthetisie Side noget mecr end til Navn bekiendt i Danmark; ligesom E. M. Arndt et Par Aar tilforn havde giort det i Tydstland. Hvad jeg den Tid strev med temmelig Ungdomsvarme, er nn neppe meget mere tiendt end det, jeg i sildigere Tider har foredraget og strevet over den saakaldte „svenske Anakrcon", og som henligger hidtil utrykt. - Jeg vil blot tilfole som historisk Bemcerkning, at ester 1817 var og blev Bellmans Poesie lige ucrndset, ja felv hans Melodier ncesten übekicndte i København, indtil Heiberg i sine originale Vaudeviller (1825—27) forplantede nogle af de, for en stor Deel hos andre Componister lannte Bellmauste Melodier til vor Scene. Det er den fine Tact, hvormed Heiberg forstod atbenytte det musicalske Element i Bellmans Folkesange, der har banet Veien for den skandinaviske Arng, som man forst 1343 begyndte at giore af hans Navn og af hans, ikke skandinaviske, men i superlativ CA^d svenske Folkeviser. 334 Tungemaal i Nordstesvig, vilde lade Danmarks og Norges fcelles Skriftsprog efterhaanden forsvinde, eller boie sig over til det svenske Maal, saaledes som det er steet i det fordum danske Staane? — Skulde man tcenke sig, at Lcerde, Videnstabsmcend, offentlige Lcerere ved Universiteter og Skoler, til hvis Embeds gierning det horte, at lcere og danne Modersmaalet hos den opvoxende Slcegt — kunde optage og pleie en saadan Tante? — Skulde man tcenke sig at saadanne og andre danske Mcend, der vilde være blandt Folkets Ledere, Statens Styrere og en fri Forfatnings Opbyggere, kunde hylde den Mening, at for at blive til en danst Rep ub lik, maatte vi fledfore os hos en skandinavist Konge; og for at tunne knytte Slesvig som Provinds til Danmark, maatte vi knytte det hele danske Land til Sverrige? — Men for at dette kunde stee, maatte Monarkiet amputeres, de to tydste Hertugdommer udstydes, det danske Her tugdomme Slesvig incorporeres, og Eideren erklceres for det

skandinaviske Danmarks Grcendseflod — som vi selv itte vare i Stand til at forsvare! Om ogsaa en saadan Eenhedstante forst nogle Aar senere ganste fuldstcendig blev udtalt af Hr. C. Ploug, saa var den dog Acmden og Livskraften i det skandinaviske Selstab lige fra dets Oprettelse. At man ikke strax 1843 vilde eller kunde forkynde den, var Grunden til den taagede Uvished, som i nogle Aar hvilede over Selstabets Tilvcerelse, Bestemmelse og Virlsomhed. I dets Klubsamlinger og offentlige Moder blev altid en vis Mathed og dcempet Livsyttring kiendelig, faalcenge det egentlig besicelende Princip ikke med fnld Frihed kunde udfvlde sig. Viser, Foredrag og selstabelig Munterhed, vare itte not til at frem bringe en vedholdende skandinavist Begeistring; iscer da den saa godt som ene maatte noies med danst Ncering. Umiddel bar Deeltagelse fra Sverrige og Norge i det kiobenhavnste Selstabs Virken vedblev nt være sparsom og übetydelig. De mest energiske Ledere af Skandinavismen strcebte derfor af al Kraft at fremme de giensioige Studentertog og Besog i Masse ved de tre Rigers Universiteter; og der fremtraadte i disse35 fostbroderlige Forsamlinger af Nordens academiste Ungdom noget saa Smutt, saa Livfuldt og Hierteligt, at det vel kunde vcette og begeistre endog mere rolige og sindige Deeltagere. Ungdomssindet opfattede let og snart det Naturlige, det Stionne, eller Poetiske i de skandinaviske Moder; imedens Skandinavis mens Formcend og Ledere arbeidede for at give deres politiske Idee Ncering og Krcefter. Man lunde dog itte vente sig, at der i Danmark reent skulde sattes Mceud, der vare Patrioter nok (jeg bruger helst det ncesten forsvnndne Ord, og i dets rette Betydning) til at forsvare den danske Nationalitet imod Indgreb, som fra Talen og Skriften snart vilde og maatte blive til meer end Ord. „Indgreb" var det, at man idelig, selv naar man blev i det Nationales Sphcere, gik ud fra Trangens Motiv. Det var altsaa Danmark, der iscer og mest trcengte til den standinavi ste Eenhed ! — Det var os Danste, der havde det stcerkeste Kald fil at tilbyde vor Indtrcedelse i en nordisk Union, siden vi hverken tnnde forsvare vor egen Nationalitet, vort Folte navn fra Hedenold, eller vor politiske Selvstcendighed ! Der fandtes imidlertid Stemmer, som allerede 1843 alvorligt reiste sig, for at advare og protestere imod en Mmygelse, vi vilde give os selv — og det en Hdmygelse, der hverken kunde vidne om den nationale Kraft og Tappert)ed, som det danske Folk, over ladt til sig selv, lagde for Dagen i Krigsaarene 1848 til 1850, eller passede til den Selvfolelse , forn Krigens Bedrifter frem taldte hos Nationen — og som, besynderlig! not! det samme Parti strcebte nt give en stundom alt for rigelig Ncering ; imedens det tillige opbod Alt, for at fremstille os for hele Europas Btne som hielpelose, uselvstceudige og afmcegtige, hvis vi itte, i Stedet for Danske, vilde blive til Skandinaver. — Mcend, hvis frisindede Tcentemaade man ligesaa lidt tnnde kalde i Tvivl , som deres Fcedrelandsticerlighed , hcevede Stemmen imod Standinavismens Selvydmygelse, advarede imod national Forfcengelighed, men afviste dem, som vilde anbefale det danske Folk, at giore sig selv umyndigt, og vilde ikke lytte til „de36 falske Roster, der ville stemple os som ringe, svage og luntne, hvad enten de reiste sig udenfra, eller hos os selv, hvad enten de udgaae fra Had, eller Frygt". Naar en saadan Mand tillige minder om, „at hvor den sande, levende Nationalaand traftigt besiceler Individerne, der er i Folket selv en ufor gcengelig Kicerne, som vil modstaae ethvert udvortes An fald"*): da lunde man vel sige, at han 1843maastee har anet, at det danske Folk itte mange Aar senere vilde lægge for Dagen, at denne Kicerne var ufortceret og «forvansket. En saadan Stemme fandt ogfaa Gientlang i en af vore navnkundigste Lcerdes kraftige Vitringer : „at der .itte i nogen formeentlig Ud viklingsmangel i den danske Nationalcharakteer er Grund til at strcebe efter en skandinavist Eenhed"; og at „en saadan Strceben i denne Retning viser os fra en moralsk (og politisk) Side med en Stodderagtighed, som maatte lade de to andre skandinaviske Folk betragte det som en scer Naade, om de indlode dem med os". — Det var en af vort Folks ypperste Reprcesentanter i Skandinavien, ligesom i den hele civiliserede Verden — det var H. C. Orsted, der udtalte disse stcerke Ord!**) Ham dristede man sig ikke til at modsige, da man ikke kunde giendrive ham; Andre, der vare besicelede af samme Aand og Tante, sogte man at overdove, eller i skandinaviske Forsamlinger at fremstille forn Maal for de Svages og Uselvstcendiges Latter -f). Det er en gammel og god Sag, at bringe Folk til at lee, naar man selv er Herre over det Latterlige; men den, som dette er negtet, maa hellere blive borte fra den Glatiis, hvor han vil bringe andre til Fald. Man har tun en tort Glcede, af at ville giore Sand heden latterlig; den udfpringer af een Rod med Fornuften , og ") „Om Nationalitetens Vcesen og Betydning". Tale paa Gymnasiet iOdense,d. I?. Sept. 1843, af H. P. Kofod-Hansen. S. 21. 23. "") „Betragtninger over den danfke Charakteer". (I. Schouwo danske Ugestrift. 11. Roekke. Nr. 85. 24. Nov. 1843). S. 118.119. -s) S. bl. a. det ovenfor S. 25 anfortc

Foredrag af D. O. Monrad, Nov. 1844.37 dennes Alvor groer ikke sammen med Latteren i een Vcert. En personlig Stemme kan overdoves ; men Sandheden har den Egenstab, at den bryder stcerkere og klarere frem, jo mere man vil undertrykke eller tilhylle den. V. Overdovelsen, ikke Overbevisningen, blev og saa fremdeles det Middel, som Standinavismens Fortcem pere i den danske periodiske Presse anvendte for at feire over enhver Meningsyttring, der stred imod deres System, der for svarede Danstheden, den danske Nationalfolelse og politiske Selvstcendighed imod Raabet paa, at den skulde oploses og „gaae op i" en nystabt skandinavist Folte-Eenhed — med Udsigten til, eller i det mindste Haabet om en tilkommende Stats -Eenhed. Efterat en Borgerkrig 1848 var udbrudt i lys Lue, og Danmark i den ulige Forsvarskamp imod fremmede Magters Anfald, havde ndvitlet en egen Nationaltraft og nfor fcerdet Tapperhed , som vandt udeelt Erkiendelse i Europa — efterat vort Folk saaledes havde viist, at det endnu havde Mod og Kraft hos sig selv at stole paa: vedblev itte allene Standinavismens Ledere at forkynde i og udenfor Danmark vor nationale og politiske Afmagt; de benyttede baade den slesvig holsteenste Opstand imod Monarken og Staten, Oprorets Be tvingelse, og de paafolgende Fredsslutninger, som lige brugelige Vaaben imod et selvstcendigt danst Monartie. Ved bestandig at stcerpe disse Vaaben, ved en meer og mere hensynslos Proclamering af det danske Folks redningslose Svaghed , og Umueligheden af lcengere at forsvare en tusindaarig Tilvcerelse: lyttedes det et demokratisk Parti, der fremfor Alt, og for enhver Priis vilde svcetke og undergrave det monarkiste Element i Staten, selv i dennes nye, endnn vaklende, nmodnede, eller knap halvt udviklede constitutionelle Organisme, at giore den skandinaviske Eenhedstante til et Slags fir Idee hos en Mcengde, som lettere lod sig henrive af Skrcet for en Friheden trnende Reaction og en i Baggrunden lurende Absolutisme, 37 dennes Alvor groer ikke sammen med Latteren i een Vcert. En personlig Stemme kan overdoves ; men Sandheden har den Egenstab, at den bryder stcerkere og klarere frem, jo mere man vil undertrykke eller tilhylle den. V. Overdovelsen, ikke Overbevisningen, blev og saa fremdeles det Middel, som Standinavismens Fortcem pere i den danske periodiske Presse anvendte for at feire over enhver Meningsyttring, der stred imod deres System, der for svarede Danstheden, den danske Nationalfolelse og politiske Selvstcendighed imod Raabet paa, at den skulde oploses og „gaae op i" en nystabt skandinavist Folte-Eenhed — med Udsigten til, eller i det mindste Haabet om en tilkommende Stats -Eenhed. Efterat en Borgerkrig 1848 var udbrudt i lys Lue, og Danmark i den ulige Forsvarskamp imod fremmede Magters Anfald, havde ndvitlet en egen Nationaltraft og nfor fcerdet Tapperhed , som vandt udeelt Erkiendelse i Europa — efterat vort Folk saaledes havde viist, at det endnu havde Mod og Kraft hos sig selv at stole paa: vedblev itte allene Standinavismens Ledere at forkynde i og udenfor Danmark vor nationale og politiske Afmagt; de benyttede baade den slesvig holsteenste Opstand imod Monarken og Staten, Oprorets Be tvingelse, og de paafolgende Fredsslutninger, som lige brugelige Vaaben imod et selvstcendigt danst Monartie. Ved bestandig at stcerpe disse Vaaben, ved en meer og mere hensynslos Proclamering af det danske Folks redningslose Svaghed , og Umueligheden af lcengere at forsvare en tusindaarig Tilvcerelse: lyttedes det et demokratisk Parti, der fremfor Alt, og for enhver Priis vilde svcetke og undergrave det monarkiste Element i Staten, selv i dennes nye, endnn vaklende, nmodnede, eller knap halvt udviklede constitutionelle Organisme, at giore den skandinaviske Eenhedstante til et Slags fir Idee hos en Mcengde, som lettere lod sig henrive af Skrcet for en Friheden trnende Reaction og en i Baggrunden lurende Absolutisme,38 hvormed man sogte at strcemme og ophidse den , end den lod sig bringe til en forstandig Overveielse og rolig Betragtning af den danske Stats virkelige Stilling og dens Forhold til det ovrige Norden. I en lang Rcekke Aar har det Parti, forn foretrakker hvad H. C. Brsted kaldte „at tigge sig ind" i en skandinavist Union, for den Stilling, at udgiore et eget Folk og en selvstcen dig Stat, arbeidet paa at losne og svcetke den danske Selv bevidsthed og „Selvegenhed" (for at bruge et Ord af den nylig ncevnte Forfatter). Dette har Partiet kunnet gisre med en rivende Fremgang i statsoplosende Tendentser, som til enhver anden Tid vilde have forbauset og forfcerdet alle danske Patrioter. Enhver sund Eftertanke vil sige os, at der altid maatte blive en svcevende Tanketaage, hvis usikkre Forestillinger kunde bruges som et Slor over det, man kaldte Nationernes og Nationalit etens Eenhed". Naar man kunde anvende Stammeslcegtstab , Sprogstcegtstab, de tre Natio ners dorende Tilncermelse , den broderlige Folelses Varme og den ungdommelige Begeistring ved academiste Tog og Sammenkom ster, som Beviser paa meer end Mueligheden af en „vractist" national Skandinavisme — uden at indlade sig paa nogen ncermere Forklaring af hvorledes dette Phantasiebillede skulde

blive til en vir kelig Eenhed af tre Nationer, der manglede Staternes politiske Een hed : saa var det dog en heelt anden Sag med den sidste. Var man forst kommet derhen, ligefrem og uforbeholdent at vedkiende sig Sfatseenheden som Udtrylket for den sande og virkelige Skandinavisme, da havde man en reen og fast Grund at staae paa, og behsvede ingen forsigtige Omsvsb, glatte Ord , eller popnlair Sminke, for at udtrytte sin rette Mening. Det var en ganste naturlig Consequents, at et Parti, der betcempede det danske Monarkies Consolidering og Heelhed, lyede til den skandinaviske Statsidee, som en Stotte for Eiderpolitiken. En fuldstcendig Udsondring af de to tydste Hertugdommer , og en provinciel Incorporation af hele Hertugdommet Slesvig, med dets tydste og danske Befolkning, var et Maal, som man efter den Berlinske Fred, efter de Londonste Protocoller og Tractater39 (1850 og 1852) efter Fcellesforfatningens Indforelse, og Arve folge-Loven af 31. Jul. 1853, mistvivlede om at kunne opnaae, «den ved det danske Riges Incorporation i den skandinaviske Krone. Tanken havde i det mindste sin fuldkomne logiske Rig tighed. Man begreb ret vel, at et Slags uoploseligt Statsforbund i Skandinavien imellem to uafhcengige Fyr ster, imellem et stcerkt, allerede i meer end 40 Aar sammen^ voret Monarkie, som det svenst-norste, og et svcetket, med en Femtedeel af sin Land- og Folkestyrte formindstet demokratisk Kongerige og med Provindsen Slesvig til Grcendseland imod det tydste Rige, var en Indbildning, uden al historist Nimelighed. Den stcertere, sammensluttede Stat, kuude saa meget mindre indlade sig paa noget Saadant, da der tnap vil tnnne udfindes en Maade til at constituere en hoiere politist Eenhed i et treledet Statslegeme med to Monarker. Det var altsaa kun den virkelige Statseenhed under een Regent, her blev Tale om. Men det lunde da endog være tvivl somt, om den stcertere Statsmagt vilde finde sin Regning ved at modtage Tilbudet af en heel politisk Underkastelse af det danske Monarkie — thi dette er det sande Navn paa Hand lingen, der skulde scette den danske Krone paa en fremmed Monarks Hoved, hvad enten hans Throne er reist ved Stok snndet, eller ved Newa. Hvor tidt endog vore eiderdanske Journalister have brngt Polens Deling for at fremkalde politist Rcedsel og Afsty for europcеiste Stormagter: saa have de vel vogtet sig for at drage det Forhceng af Illusioner tilside, der saa lcenge som mueligt stal dslge baade det virkelige Forhold, og de virkelige Farer i en saadan skandinavist Forening, hvis aabnc og fuldstceudige Declaration man omsider itte lcrngere har villet holde tilbage. Den uafhcengige danske Stat stal forsvinte blandt Enropas Magter; den stal offres til den skandinaviske Idee — men Veiene som denne forer til, er af alle den visseste til at dele Polens Stiebne — om dette end ikke strax steer fuldstcendigt. Den forste Deling blev Udstydelsen af Holsteen og Lauenborg, som fra begge Sider absolut fordres ; den anden40 vilde blive Slesvigs Overgang, heelt eller halvt, tilden nye „n ord albingiske Republit", som man har stabt i Paris, eller til det holsteen-lauenborgste Hertugdomme, sam man i Kiøbenhavn har villet byde en Thronfolger i Stedet for den danske Krone. Den tred i e Deling (i Fald den ilke blev overflodig ved den anden, foretaget paa mere radical Maade) kunde foroge den nordalbingiste Stat med Jylland og Fyen; og lade Skandi navien beholde de ostdanske Ver med Kronen for dem alle — og med Kiøbenhavn forn den skandinaviske Monarks mere sydlige Vinter-Residents. Dersom dette, som jeg maa vente mig, vil, med de aller lemfceldigste Udtryk, blive kaldt antiskandinavisk Hiernespind, tom Forudscetning, og en Spaadom uden Grund og Varsel i Tidens Phcenomener — eller dersom endog et Uveir af „fcedrelandst" Tordenbulder stulde bryde los over mit Hoved : saa vil jeg dog noies med at sporge vore skandinaviske Vise og Propheter, naar og hvor disse Phcenomener have aabenbaret dem, at det nylig af alle Europas Magter erkiendte danske Monarkie i sin ncervcerende Integritet stal og vil uforlovet blive opstugt eUer sonderrevet, enten af det tydste Forbund eller af Rusland, hvis Di ikke skynde os med selv at oplose det, og lade det „gaae op" i det skandinaviske Monarkie ? — Det er vel sagt mig, og Hr. Lallerstedt har ladet det trykke : Ikte blot i Dan mark troer man paa denne Fare; „Fcedrelandet", „Aftoudllld6t", og „Christianiaposten" ere ganste enige om at erklcere den for overhcengende, og ikke til at afvcerge paa nogen anden Maade, end ved en saadan skandinavist Eenhed, der bringer de tre Kroner under eet Hoved. — Jeg vil gierne troe disse Blades Enighed, selv nden at lcese enten det svenske eller det norske ; jeg vil slaae en Streg over meer end een Stormagt; eller forudscette, at deres Souverainer og Ministre for Meblikket ere ligesaa for tryllede af „nordist Eenhed", som en Ploug eller Lallerstedt. Meu vi have sideu 1848 oplevet saa voldsomme og uventede politiske Veirstifter, selv i Stormagternes Sphcerer, at man neppe tor vente sig, i Europa at opuaae en Livsforsikkring paa et41 heelt Aar for skandinaviske Sympathier hos nogetsomhelst Cabinet — om det endog var det Palmerstonste. Ville da de tre

journalistiske Hyrder for den skandinaviske Hiord selv paa tage sig det Vcerk, snarest mueligt at omsmelte de tre Kroner til een, og bringe denne paa eet Hoved — som kun ikke maa vcere danst? — Vil ogsaa deres Magt være stcerk nok til at be fceste denne Krone? — Vil deres Myndighed over tre Nationer vcere saa «imodstaaelig, at den kan drive Svenste og Normcend herned for at bescette Dannevirke og holde Vagt ved Eider grcendsen, imedens en god Deel af vor egen skandinav i sk dan ste Hoer hielper til at erobre Finland — om ikke de Russiske Bsterso-Provindser ? — Man strider let en Bog derom, som Hr. Lallerstedts, iscer naar man har de Schinkel-Bergmanste Me moirer for sig — ja man strider disse, naar man har fri Adgang til Kong Carl Johans Archiv og flere, maastee lige saa rige Kilder — lettere, end man ved skandinaviske Ideer bygger et skan dinavist Monarkie. Skulde imidlertid Hr. Ploug, som den mest fremragende blandt vore demokratiske og eiderdanske Publicister, være i Stand til, ved noget Mere end stieldende Declamationer, at fore et Beviis for den Scetning: at der er en storre Sikkerhed for Danmarks Sammenhold og den danske Nationalitet, ved at opoffre og bortgive, end ved at bevare og forsvare politisk Selvstcen dighed: saa vil det snart vise sig, at stiondt Papiret er passivt, Lceserne taalmodige, og Pressen, om hvis „Almagt" der tales saa meget, i sig selv kun er en servil og underkuet Tiener, der maa lyde Enhver, som kan befale og betale: saa er der dog Meget, der forgaaer endnu tidligere, end Bladet hvorpaa det trykkes — meget som kan glimre prcegligt i „Fcedrelandets" politiske Theorier, og i dets lovgivende Artik ler, eller befalende Opfordringer — men som ikke holder det mindste Stik i Praris. Og aldrig vil det lyttes nogen Sophist, han være Absolutist eller Demokrat, at udrydde den Sandhed af Verdenshistorien: at det er mere feigt, haanligt og fornedrende for et Folk, at begaae et politisk42 Selvmord, eller frivillig at opoffre sin Uafhceu gighed, end at gaae under i enDodskamp for denne. VI. Hos Skandinavismens Anfsrere i Danmark er der intet hoiere, intet saa helligt , forn deres „Idee". En af dem siger os jo endnu medens disse Blade strides, at „Unionstanten, denne Gienstcmd for Vnster, Haab og Fremtids-Udsigt er en Magt, som ikke paralyseres ved diplomatiske Pennestrog". I Folge af Anledningen, hvori dette siges, er Udtrykkets Tanke den: at den skandinaviske Idee er en stcerkere Magt, end vor ncervcerende danske constitutionelle Forfatning og Regiering — hvilket jeg gierne tilstaaer, i sig selv ikke er noget stcerkt Ud tryk. — Den danske Udenrigsminister maa, dersom han endelig vil dertil, maa, ester alle Mcerler, synes mere taget end givet") giore den „natnrlige" (?) Hindring gieldende, som ligger i „to blomstrende Dynastier, af hvilke ethvert (3: det ene) har ligesaa god Ret, som det andet". Ministeren maa derimod ikte vove, i en diplomatisk Note eller Depeche at angribe eller forulempe „Unionsta nten"; han saarer derved ikte blot den skandinaviske Patriotisme; men han angriber en saa stcert, alvorlig, enhver danst Statsborger beherskende Magt, som Folkets „Bnsl'er, Haab og Fremtidsudsigt" til at optages i Foreningen af den svenst-norste Stat — det være med eller imod disse to Nationers „Bnsker og Haab"! — Det sidste Tillceg er nodvendigt; thi er „Unionstanl'en" det hoieste Maal, som enhver danst Mands Fornuft og Foltefolelfe tan hceve sig til, da maa den ogsaa være os hoiere end den svenske og norske Nationalinteresse. Vi tunne giore Alt for vore Frcender og Naboer — vi lunne offre os selv, vore Lande, vor Stat og dens nationale og politiske Selvstcendighed — tun itle „Unions tanken" med dens „Fremtids-Udsigt"! — Men nn maa enhver danst Mand, der tan tcenke selv, — saa meget mere en danst Statsminister med de for Bieblikket vigtigste to Portefeuiller — sporge sig selv : hvad betyder da denne Udsigt til en Fremtids 42 Selvmord, eller frivillig at opoffre sin Uafhceu gighed, end at gaae under i enDodskamp for denne. VI. Hos Skandinavismens Anfsrere i Danmark er der intet hoiere, intet saa helligt , forn deres „Idee". En af dem siger os jo endnu medens disse Blade strides, at „Unionstanten, denne Gienstcmd for Vnster, Haab og Fremtids-Udsigt er en Magt, som ikke paralyseres ved diplomatiske Pennestrog". I Folge af Anledningen, hvori dette siges, er Udtrykkets Tanke den: at den skandinaviske Idee er en stcerkere Magt, end vor ncervcerende danske constitutionelle Forfatning og Regiering — hvilket jeg gierne tilstaaer, i sig selv ikke er noget stcerkt Ud tryk. — Den danske Udenrigsminister maa, dersom han endelig vil dertil, maa, ester alle Mcerler, synes mere taget end givet") giore den „natnrlige" (?) Hindring gieldende, som ligger i „to blomstrende Dynastier, af hvilke ethvert (3: det ene) har ligesaa god Ret, som det andet". Ministeren maa derimod ikte vove, i en diplomatisk Note eller Depeche at angribe eller forulempe „Unionsta nten"; han saarer derved ikte blot den skandinaviske Patriotisme; men han angriber en saa stcert, alvorlig, enhver danst Statsborger beherskende Magt, som Folkets „Bnsl'er, Haab og Fremtidsudsigt" til at optages i Foreningen af den svenst-norste Stat — det være med eller imod disse to Nationers „Bnsker og Haab"!

— Det sidste Tillceg er nodvendigt; thi er „Unionstanl’en" det hoieste Maal, som enhver danst Mands Fornuft og Foltefolelfe tan hceve sig til, da maa den ogsaa være os hoiere end den svenske og norske Nationalinteresse. Vi tunne giore Alt for vore Frcender og Naboer — vi lunne offre os selv, vore Lande, vor Stat og dens nationale og politiske Selvstcendighed — tun itle „Unions tanken" med dens „Fremtids-Udsigt"! — Men nn maa enhver danst Mand, der tan tcenke selv, — saa meget mere en danst Statsminister med de for Bieblikket vigtigste to Portefeuiller — sporge sig selv : hvad betyder da denne Udsigt til en Fremtids43 Realisering for en Unionsidee, som er de Danskes „Bnske og Haab"? — Er den ikke meer end et idealt Tankefoster, da var vel neppe en diplomatisk Note det rette Sted til sammes Discussion, hvori en „hsitravendc Trivialitet" ligesaa lidt bor findes, som en i Politikens Tieneste ncesten opslidt Idealitet. Kan Udsigten derimod tcenkes at have saa nwr en Mnelighed til „praktist Virkclighed" , som „Fcedrelandet" og dette Blads Allierede i Stockholm, Paris, London (Turin?) osv. meer eller mindre bestemt have antaget og udtalt: saa vil man vansteligt begribe, hvorledes en logisk Tankegang kan fore til det Resul tat, at Monarkiets Udenrigsminister skulde være überettiget til at skrive en Depeche, hvis Indholds diplomatiske Kicerne skulde og maatte være en bestemt Ertlcering imod en skandina vist „Udsigt" af saadan Art. — Jeg vil — ligesaa lidt som Hr. Dr. H. N. Clausen*) — „foregribe nogen yderligere Droftelfe" af „den mcertelige danske Cabinets-Note af 20. Febr. d. A." Jeg vil ligesaa lidt forsvare dens diplomatiske Stiil, som jeg vil „drofte" dens Holdning og Tone, eller undersoge, om Ge heimeraad v. Scheel i sin Circulairnote har truffet det Maal af diplomatisk Vcegt og Styrke, som det danske Cabinet, i sin ncervcerende Stilling, endnn kan besidde og lægge for Dagen. Men jeg vilde heller aldrig tillade mig, at bruge Navnet paa en af det danske Monarlies Landsdele, som incriminerende, eller ved Brugen af en saadan Bencevnelse tillægge Hs. Majestcet Kongens Cabinet en udansk Diplomatie, naar Udenrigsmini steren, i fuld Myndighed ved Cabmettets Tilstemning, — var ikke denne, da maatte det enten være oplost, eller Notens Forfatter vcere udtraadt i langt kortere Tid end 6 Uger — tilkiendegiver vore diplomatiske Sendebud ved fremmede Hoffer det danske Cabinets politiske Holdning overfor Skandinavismen. Har dette siet ingen anden Virkning, saa udtaler det i det mindste nden Forbehold, at vort ncervcerende (?) Ministerium endnu ft. 7de Aprilj er danst, ikle skandinavist. n) ven skandinaviske Idee, coni^a den holsteenske vinlomatie". „Fcedrelandet". Nr. 75. 30. Marts 1857.44 Naar jeg nu ogsaa her, paa dette Sted, ligesaa fuldt forn Hr. Dr. Clausen, indlægger „Indsigelse og Forbehold paa den historiske Sandheds og den nationale Rets Vegne" imod den Paastand, at„den skandinaviske Unionstanke" i ncer vcerende Meblik for den danske Statsborger tan være noget andet eller mere end et idealt Phantasiebillede — saa vil jeg dermed hverken fraskrive mig „det politiske Udgangspuntt", eller „Beroringen af Bi eb tikkets Polit it". Dette vilde derimod Hr. Dr. Clausen, da han begyndte et polemisk Indlceg imod den heelt igiennem politiske Cabinetsnote af 20. Febrnar. Hvorledes knnde en saa streng Logiker oversee den oprindelige og radicale Modsigelse imellem hans Ord og hans Foretagende? „Den bestaa ende Orden" vil han tilstede vor Reglering at forsvare; men „Unionstcmken som Gienstand for en Fremtids- Udsigt" maa Udenrigsministeren ikte med „et Pennestrog" rore! — Er bemeldte Udsigt intet andet, end en Mn elig h ed i Dromme nes Rige, saa er den jo virkelig, hvad.Noten kalder den, „po etisk"; men herimod protesterer Hr. Dr. Clausen paa det alvorligste! Er den ikke poetisk — er „Udsigten" af en saa dan Natnr og Bestaffenhed, at den fra Muelighedens Cate gorie er gaaet over i Rim eligh edens — at „Bnsket og Haab et" om dens Opfyldelse under vore nnvcerende Statsforhold tan tcentes realiseret uagtet det dauste Monarties nylig oprettede, af Europa ertiendte Statsform: da er „Udsigtens" Natur politist; og man tan da ligesaa lidt negte, at en diplo matisk og ministeriet Note fra det danske Cabinet tan have Grnnd til at berore „den skandinaviske Udsigt" i Dan mark, som det lader sig negte, at Hr. Dr. Clausens hele Ind lceg mod Noten har et politisk Formaal. Hr. Cand. C. Ploug har, som Publicist, gaaet den mod satte Vei. Han har i 14 Aar aldrig noget Meblik forladt eller opgivet sit politiske Synspunkt for „Unionstanken". Naar vi erindre, at han 1843, uhindret under det abfolute Monarkie, kunde prove paa offentlig at bevise, hvad han ofte nok indtil denne Dag har gientaget: at dansk Borgerfolelse maa fvrsvinde i45 Folelfen af at være Skandinav; at den nationale (som han kaldte „den danske") Danskhed er ucegte, eller, at vi kuv ere Dauste, for faa vidt som vi ere Skandinaver: da see vi tun den strengeste Consequents i hans hele efterfolgende Fcerd og Virken, som Poet, Publicist, Redacteur, Folketaler, danst Rigsdags mand og skandinavisk Reprcesentant ved Folkemoder og Fyrste hoffer. Havde han allerede 1843 opgivet Troen paa det danske Folks Livskraft og selvstcendige Nationalitet —

saa har han og saa uforanderlig, urokkelig den Samme i Modbor og Storm, som i demokratisk Medbsr og skandinavisk Solskin, holdt fast ved sin Unionsidee og sin Oplosningstheorie. Den danske Nationalitet stal, tilligemed det danske Monarkie, lægges paa Undergangens Vaal, for at en dobbelt Phoenir kan hceve sig ungdommelig frist og ny af Asken: Eiderdemokratiet og den ene, udelelige Stat og Nationalitet under den trefoldige standi naviste Krone. „H2nsker vg Haab" om det nye, nordiske Statslegeme har besicelet Hr. Ploug saa langt tilbage , at jeg ikke tor angive noget bestemt Tidspunkt. „Fremtidens Ud sigt" har vel ikke altid været lige ncer, lige lys og lovende for hans Blik; men han har benyttet enhver Skikkelse, ethvert Skifte af Tiden, til at give den „skandinaviske Tanke" Krcefter, og til at bringe den fra Ideernes luftige Region ned i den politiske Virlelighed og Activitet. Han har lcenge været den ene Hoved-Reprcesentant for et af de politiske Partier, der i ni Aar, med sorgelig Fremgang have arbeidet paa at splitte det danske Folks Eenhed, og med denne ogsaa den danske Statseenhed — hvilken endnu, trods Partierues Gicering og Agitationer, ja trods det i Holsteen og Slesvig udbrudte Op ror, eristerede ligesaa fuldstcendig , ligesaa urort og nanfegtet i Enropa og i den europcеiste Statsret 1848 ved Christian den Ottendes Dod, som 1839 ved Frederik den Siettes. Det historiske Billede af disse ni Aars in dv ort es og udvortes Trcengsler, vil neppe engang Hr. Ploug kalde troste ligt eller glcedeligt ; thi dersom han mener at lunne glcede sig ved, at den Unionstanke" er stcerk og livskraftig46 hoS det Parti, til hvis Fane dets Anforer fortceller os, at den hele danske Nation vil svcerge: saa maa han dog i Bie blit, naar han vender Bliktet indad mod sin egen Bevidsthed, med saa meget af dansk Folelse, som der kan være levnet hos ham, erkiende, at der er Fare i Mere end i det, han selv hver Uge, om ikke hver Dag tilraaber os om Staten. Bar det allene den, hvis Grundvold vakler, og hvis Eenhed er truet, da vilde Faren kunne fiernes — dersom ei al Klogstab og Forstand er uddod i Danmark hus dem, der ville paatage sig at styre Statsstibet i et oprort Hav, hvis Bolger ikke, som Nogle ville indbilde os, reises blot af udvortes Storm. Men, den „Fremtids Udsigt", som Standinavismens blinde Tilbedere love os, er af alle Farer den storste. Lyttes det Partiernes Gicering, Egennytte, Begrebsforvildelse, Nationalhad og Fanatisme at udhule den hele Jordbund, hvorpaa en national Eenhed i Danmark stal hvile — hvor vilde man da finde nogen Stotte for en poli tisk? — Lykkes det at berove det danske Folk al Tro paa egen levende Kraft, al Tillid til en aandelig og politist Selv stcendighed, til den Net, som endnu ingen udvortes Fiende har antastet — vor Ret til at bestane som eget Rige, som en henimod et Anrtusinde unfhcengig Magt i Enropa: da vil det vcere en sorgelig „Trost og Forhaabning", at trygle omVe stierm else hos en anden Stat! Denne Stat er en saadan, hvis politiske Interesse vel tan vcere, at forstcerke sin egen Magt ved en Tilvcert i virkelige Stats krafter; men ikke at svcetke den ved en Union, som til det nu vcerende Skandinavien skulde foie et tr ed i e Rige, saa svagt, at det maatte vplose sig selv — et Folk, saa modlost og raadlost, at det vilde soge sin Redning i at opoffre sin virkelige natio nale Tilvcerelse for at flyde sammen med to andre Nationer i et skandinavisk Luftbillede , hvis Skikkelse Ingen kan sige os. Vi stulle ikke gane saa laugt tilbage i forsvundne Tider, som til Margrethe og Erik af Pommern, for at soge Forvarsel og Forbillede for en ny Calmar-Unions Skiebne ; vi have dem ncer nok for os i den sidste Menneskealder. Unionen vilde enten47 ikte vare lcengere, end den hollandsk-b elg iste, eller den vilde maastee endnn tidligere, end ved Danmarks Los ri ve lse, lage sin Ende ved Deling af et Rige, hvis organiske Livskraft og Sammenhold Regieringssvaghed, indvortes Splid, en demokratisk Egoisme og Despotie, og skandinaviske Ideer havde fortceret. Vore skandinaviske Heroer ere ophoiede over alle Historiens Vidnesbyrd, gamle og nye. Erfaring, Realitet, Statstundstab og statistiske Forhold betragte de som Nulliteter ved Siden af en Unionsidee, eller en Sprogphantasie. At afgiore, om Almue sproget i et eller andet stesvigst Sogn er mere danst eller mere plattydst — at faae et eller andet forvansket Stednavn i Nord siesvig restituerer i eu celdre danst Form: er dem af mere Vigtighed, end at undersoge Sverriges og Norges Forfatning, Statsindretninger, sceregne nationale Eenheder og Negierings maade — jeg vil ikke tale om dem, som mene at have ud fundet et vigtigt Middel til at bane Veien for den standina viste Eenhed ved at lade Boger, Flyvestrifter og Dagblade trykke med latinske Bogstaver, eller ved at give vori eget Strift sprog en anarchist Forfatning, og indfore et nyt Slags „Strive frihed" — en viltaarlig Stavemaade, som hverten det danske eller svenske Sprog vil tiendes ved ; med Tiden vel ogsaa en Grammatik eller Formlcere, som hverken er „oldnordist" eller nyere danst. Men det Absurde, det Pedantiske, det indbildst Smaalige, bcerer sin Undergangs Spire i det Comiste, som det giemmer og pleier i sit eget Skiod. En anden Sag er det med saadanne skandinaviske Bestrcebelser og Agitationer, der have et nlvorligt

og anbent politisk Formaal. At giore dem til blot „poetiste" og phnntnstiste, har jo, i Folge ovennnforte Indlceg, (Cl nn sen eontr.l, Scheel) heller ikke villet lykkes Statsministeren. De have imidlertid saamegen Liighed med de nylig ncevnte linguististe Bestrcebelser, at ligesom disse ville for berede en Sprogoplosning i Danmark, saaledes arbeide disse, bevidst eller übevidst, paa at undergrave Statens Grundvold i dens Uafhcengighed.48 Det vilde fore til eu overflodig Vidtlsftighed , at folge den danske Skandinavisme videre i dens systematiske Udvitling ved „Fcedrelandets" demokratiske Parti, og ved dettes Hovedmcend. Disse have siden 1848 med utrcettelig Anstrengelse arbeidet for at tage Udbyttc af enhver Vegivenhed og Tidsomstceudighed, ligefra Martsrevolutiouen 1 848 indtil den russiske Krig, til den fransk -svenske Garantie-Tractat 1855, og til Geh.-Raad v. Scheels lille politiske „Ildgnist", som han 1856 lastede i det holsteens^e Laboratorium. Jeg vil ikke sige, at Formnalet altid var umiddelbart eller udelukkende skandinavist. Den demokratiske Idee stod altid over den skandinaviske. Derfor maatte der arbeides paa at fvcetke det bestaaende danske Monarkie, for ved dets Oplssning at udfoudre en Eiderstat — egentlig et Rige, hvis Grcendser skulde falde sammen med den danske Sprog grcendse, og denne igien med den jydste Dialects Grcendsestiel, hvorom der nu i endeel Aar er fort en Strid, ncesten lige san hidsig som Striden om hvor langt den Idee" stal udstrcette sin Magt og Myndighed over de nordiske Stater og Nationer. „Ideens" seirende Fremgang syntes i nogle Aar at vcere uimodstaaelig — i det mindste autog dens forste Repre sentant, Hr. Ploug dette for afgiort; og gik i siv Hylding og sin blinde Iver i den skandinaviske Propagandas Ticneste saa vidt, at han tilsidst ikte mere ccndsede noget statsretligt For hold, eller nogen dynastisk Ret. En blind Hidsighed forer dog sielden til Maalet; den politifke Skandinavisme, Planen til en ny Calmaruuiou og Danmarks Indlemmelfe i et skandinavisk Monarkie, med een ulykkelig Konge i Spidsen af tre Demokra tier — har „Fcedrelandct" tilsidst, ved dets Nidticerhed nden Mnal og Grcendse, mere stadet, end fremhiulpet. Efter lange og ufortrodne Anstrengelser kunde Hr. Ploug, netop den trettende Aarsdag efter det nylig hensovede standi naviste Selstabs forste Mode, berette os: „at Tanken om Nordens Eenhed, under de nu regiereude nordiske Konger, er indtraadt i et nyt Stadium". Begge Mouartcr have „aabeut vcdlicudt sig deres Folts Folelser", og have „ved49 deres kongelige Deeltagelse og Bifald taget en Strceben i Beskyttelse, som deres Forgcengere betragtede med mistroiske Blit". („Fcedrelcmdet" 1856. Nr. 215.) Man tan vel itte oversee, at disse Udtryt af Skandinavismens Formand ere noget omstridende, og derfor ikke aldeles klare. Antage vi, at her ved «Folkets Folelse" menes den giensidige Velvillie og Slcegt folelse, eller den «skandinaviske Enighed", som er noget heelt andet, end en nordisk Statseenhed : da er det baade naturligt og susteligt, at begge hoie Monarker kunne bifalde og dele saadanne Folelser — uden at de derfor bor bifalde den Stygge, som «Fcedrelandet" vil kaste paa deres Fcedre og Forgcengere. Hverken Kong Christian VIII., eller Kong Carl Johan , have ved nogen offentlig Handling viist sig fiendtlig sindede imod en «skandinavist Enighed". Mindet om kongelig «Deeltagelse og Bifald", som begge Monarker stientede det «broderlige Samqvem", de giensidige Moder og Sammenkomster af danske, norske og svenske Videnstabsmcend, er endnu saa nyt, at man ikke kan udsiette det. — Men, «Fcedrelandet" ncevner ikle blot Nationernes «Folelser" — ogsaa deres «Strceben", forn begge Nordens Konger ville beskytte. Hr. Ploug har Sproget for vel i sin Magt, til at ville tillægge begge Ord een Mening. En Strceben er og maa være activ; og naar her ved Folkefole lsen forstaaes Bevidsthed og Vitringen af en beslcegtet Nationalitet: saa kan der ved de tre Folkeslags «Strceben" ikke forstaaes andet, end Bestrcebelser for at opnaae den fuldkomne, fuldstcendige skandinaviske Eenhed, hvis Natur og Vcesen Hr. Ploug tidt nok, tydeligt og eftertrytteligt har tilkiendegivet. Men han har derimod glemt at sige os, paa hvad Maade, eller under hvilken Form, de to Monarker ville bifalde og beskytte bemeldte Slrceben for Nordens Eenhed? Han har derimod i lang Tid villet faae sine Læsere til at troe, at Slcegtskabet i de tre nordiske Nationers Folke-Egenhed er det samme som Eenhed. Der gives dog endeel Folk, som ikke kunne eller ville giore saa voldsomme Spring i Sprogets Logik. Det er mange Aar siden, at man engang var saa god i50 det skandinaviske Selstab, at ville lcere mig at tre, ja ser eller ferten, kan være een. Man gik videre, og vilde under vise mig om, at det virkelige Danste, Norske, Svenste forholder sig til den ideale Eenhed, «det Standinaviste", ligesom «de forstiellige danske Provincialismer" forholde sig til «Danst heden". Jeg tilstaaer, det sidste vilde ikke ind i mit Hoved; og jeg tor vel antage, at min Lceremester, under sin senere Statsmandsfcerd , har kastet det overbord, tilligemed en god Deel af sin Skandinavisme fra 1843. — Jeg har mangfoldige Gange hort og lcest og forstaaet, at de tre nordiske Nationer ere

Grene af en fcelles Rod og Stamme; men naar Skandinaverne i Danmark sige os, at de tre mcegtige, hver til sin Kant fra Stammen ndstudte nationale Grene stnlle i Toppen voxe sammen til eet Trce: saa bliver jeg nu og altid ved min Mening : at et saadant Vidunder kan Skandinavismen ikke vente sig af Naturen. Hr. Ploug vedbliver at troe der paa; deri vil lugen være ham i Veien; men man kommer snart forbi hans historiske og ethnographiste Argumenter for en skandinavisk Eenhed i de tre nordiske Folls «nationale Eiendommeligheder", hvilken den Scheelste Note benegter. Herimod opstiller «Fcedrelandet" (Nr. 79, den 3die April) fvruden en for historisk «fcelles Op ri ndelse" —hvilken vi dog maa finde os i, noget lcengere tilbage i Tiden, at dele med Saxer og andre Germaner — tillige «Fortid smind er", (Monumenter? disse ere hverken ganste de samme i alle tre nordiske Lande, eller for stiellige fra Mindesmcerker og Oldsager i store Strcetninger af Tydskland) «Overleveringer" — om ncesten nophorlige indbyrdes Krige imellem Nordens Folkefcerd lige fra Historiens Begyndelse, indtil det 18de Aarhundrede — et «saa ncer be slcegtet Sprog", at Folk af Almuen forstaae hverandre i alle tre Riger — men vore Skandinaver fortcelle selv, hvad der heller ikke er meer end halv sandt, at man efter 1660 indforte det svenske Sprog i Skaane, og afstaffede det Danske; endelig et ligesaa ncert «Slcegtstab i Leveviis og Anskuelser". Det sidste maae vi vist nok indromme — saalcenge Svenste, Norske51 og Danske leve sammen, og dele «Anskuelser", ved academiste Gilder og andre skandinaviske Sammenkomster og Festligheder. Maastee bygger Hr. Ploug sin Mening paa en saa indstrcenket Erfnringskreds ? — Men lidt mere burde han dog kiende til det Svenste og Norske Folk, i det mindste af Boger! — Sagen er den, Hr. Ploug er selv Poet, og anvender saa ofte Poesien paa historiske, politiske og statsretlige Gienstande, at han virkelig er übefoiet til al den Dadel og Spot, hvormed han moder Geh.-Raad v. Scheels «poetifke Anskuelser" af deu skandinaviske Idee. Men vi komme tilbage til et andet Phcenomen af mere Betydning, som har viist sig i Skandinavismen, og som ikke ret Mange ansaae for mueligt, inden det med eet dagedes, midt i den demokratiske Leir. «Fcedrelandets" reent hensynslose og blinde Lidenstab for Fcellesstatens Oplosning, og en skandinavisk Forening «^and-ineine , begyndte at forfcerde det mindre modige og rodfcestede Ungdomssind. Den «skandinaviske Eenhedstanke" indtraadte virkelig i Efteraaret 1856 i «et nyt Sta dium"; men det var et andet end det, som Hr. Ploug kundgiorde den 15de Septbr. Det var et saadant, der, til Forundring, ja For bauselse for Mange, ikke lcenge efterat Hr. Ploug havde berettet om den skandinaviske Idees Ratisication af Kongerne, bragte en fkand ina visk Krig til Udbrud imellem to intime Allierede i vor demokratiske lournalistik. Fedrelandet rustede sin hele Krigsmagt, og forte sine bedste, provede Kicernetropper i Kom pen for skandinavisk Eenhed , imod Fcellesstaten og imod „Dngblndets" mere novede Lcmdvcern og irregulaire poli tiste Kosakker. Striden blev haard vg alvorlig; og Re sultatet af eu lang, for Demokratiet sorgelig Blcekudgydelse, og stort Papirtab paa begge Sider, blev, at de stridende Magter maatte sige med den romerske Poet: „lg.Bßi recMe vimuß lrmdo!" Krigen endte med det, man har kaldt «en stel masteret Retirade paa «Fcedrelandets" Side;" men «Dag bladets" lange Strid med en saa ncer Frcende , var tillige et masteret Affnld fra den Skandinavisme, der ikke tan indgaae52 noget Forliig med Heelstaten. Uenighed imellem comman derende Generaler i en Armee er altid meget skadelig i et Felt tog; og til Trods for alle Demonstrationer og Proclamationer fra Hr. Plougs Side, er det siensynligt, at Unions-Ideen, har tabt noget i Vcegt og Auctoritet siden Efteraaret 1856. Mange begynde endogsaa i Danmark at indsee. at muntre Uftsala- og Chri^ stianiafarter, ungdommelige Forbindelser og Forlystelser, acade miste Samqvem og Foreninger som fore til videnstabelige Ud bytninger og Foretagender, tnnne være meget naturlige, frugt bringende og behagelige for ncer beslcegtede Nationer; endstiondt de i deres Natur, Virkninger og Folger ere meget fiernede fra en Politist Underkastelse eller Sammenstobning. Hvor voldsomt endog «Fedrelandet" nylig anfaldt den Scheelste Note af 20de Februar, stinner det dog frem af endeel Udtryt, at selv i Forbittrelsens Hidsighed har man ikle kunnet undgaae at vige for en vis Virkning af Notens politiske Udtalelser, eller vige af fra den eneste lige Vei til den skandinaviske Eenheds Maal. Der er en stor Modsigelse imellem «Fcedrelandets" ligefrem opstillede Udsigt til at de enropceiste Magters Garantie for det danske Monarkies Heelhed og dets tilkommende Arvefolge, «enten af egen Drift eller efter Ovfordring", (af et skandinavisk-danst Mini sterium?) kunde ophceves, og den «saakaldte Legitimitets Krav da maatte lade sig nsie med en billig Affind else" — og «Fcedrelandets" strax paafolgendcUdvilling af «den skandinaviske Idees Udfsrelse uden de nordiskeßigers, dynastiske For en in g". — Men det er ogsaa et stort Tilbagestridt i Hr. Plougs hidtil üboielige Consequens, naar han i eet og samme Meblit («Fedrelandet" 1857. Nr.

79) mener, at den Londonste Tractat ikke er andet end et Korthuus, som efter den forste Opfordring (jeg veed ikke hvorfra den skulde udgaae, uden fra «Ideens" Incarnation hos os felv?) kan bleses over Ende — og naar han tillige gior en Concession, der forer ham reent bort fra hans ideale Standpunkt, og fra Ideens politiske «Fremtids-Udsigt" , som Hr. v. Scheel di-n^nement, vilde afstere.53 Hr. Ploug erklerer nu ligefrem: «de nordiske Rigers dynastiste Forening er ikke nodv endig". Der behsves ingen «Opfordring" til de europeiske Magter, at omstode den Londonste Tractat, ingen «Affindelse" af det danske Monarkies legitime Thronarvinger. Norden kan forenes til et politifk Heelt, med t o D y n a s t i e r, ved et nordist Statsforbund . («Fedrel". Nr. 79). «Tre Niger, med tre Representationer, og tre ansvar lige Regieringer" tunne ret vel enes om to Konger, uden at den ene, meer end dobbelt saa mcegtige, stal putte den anden i sin Lomme. Men — nn tommer Eidergrendsen og vor Konges tydste Hertugdommer. Disse vil Fedrelandet vere saa hoi modig at lade Hs. danske Majestet beholde, saalenge i det mindste, som han er artig og fsielig imod den skandinaviske Overkonge med den dobbelte Krone, og forer sig op, som han bor, imod den danske Rigsdag. Man tillader ham «som Hertug af Holsteen og Lauenborg, at vere Medlem ogsaa af det tydste Forbund". — Uden Tvivl mener Hr. Ploug: «En saadan Fellesstat" kunne vi Eiderdanske nok gaae ind paa. Kommer der noget i Veien med Kongen, saa have vi vort skandinaviske Overhoved, og sende Hertugen hiem til sit Ridderstal» og sine tydste «Stamgodser", som Hr. Ploug vil «udlegge til hans Forsorgelse". ' — Men .nu Eidergrend sen? -7- Den er naturligviis fornd givet. Hertugdommet Sles vig, med dets Souverain og selvstendige Forfatning, gaacr „Fedrclandel" forbi med dyb Taushed, der hvor det omtaler «Vanskeligheden ved den danske Stats nuverende Organisation". De «i den indlemmede tydste Forbundslande tunne itte vere Dele af tyende Statsforbund"; de blive altsaa et Slags Domainer for den danske dobbelte Forbundstonge; men Slesvig har ikke et Ord at sige i den skandinaviske-danske Forbundsstat. Enhver begriber jo, at nanr Eideren er dens Grendse, da er Hertugdommet co ivßo incorporeret, og det legemlige Dan mark omsider blevet heelt; med Aand en maa det da gaae som det kan. Den vil jo med Tiden i hele Danmark undergaae en Forvandling; og har en Deel af Slesvigs Indbyggere nu54 og da viist sig noget utilboielige og gienstridige imod den rene Dansthed, saa maa de herefter lere den skandinaviske. Jeg kan i «Fedrelandets" nye «Idee" om et «nordisk Statsforbund", ikke see andet end et nyt, men slettere Project til en Eiderstat, med den samme Anstodssteen i en überettiget fuldstendig Incorporation af Kronlandet Slesvig; men med en ufuldlomnere, mere nrimelig, ja politist umnelig Statsform, ligesaa lidt til Fordeel for Totrediedeels- forn for Eentrediedeels-Staten. Det Tomme i Begrebet om politist Eenhed i en Forbundsstat, bestaaende af tre Riger med to Dynastier, har jeg ovenfor bersrt. Det er ikke mindre klart, at Ligevegt i Statskrefter vilde mangle i den projecterede Unionsstat; og at de samme Vanskeligheder, Anstod og Rivninger, som paa Grund af en saadan Mangel, endnu efter 40 Aar ilke sielden finde Sted i den skandinaviske Unionsstat med een Konge, i langt hoiere Grad lunde ventes hvor to Fyrster altid skulde vere lige erlige mod hinanden, lige enige om at holde tre Nepresen tationer i fornsdne Skranker. — Det eneste og sande Resultat af «Fedrelandets" Affald fra den rene skandinaviske «Idee" bliver derfor ikke andet end en Chimere i Virkeligheden; og det eneste Realitets-Forhold, som Hr. Ploug uu vil bringe i Forslag, naar han opgiver Danmarks Incorporation, er en politisk Lil lian cc imellem Nordens to nafhengige Stater. Men at prove de paa begge Sider bestemmende Forhold og Interesser, at afveie Tarv og Trang til et saadant Forbund, og opgiore dets Betingelser, maatte vere overladt til en Statsklogstab, der hverken er hildet af national Eensidighed, eller af egoistist Mrgierrighed, og ligesaa lidt omtaaget af nationale Indbildninger , forn af skandinaviske Phantasier. Det kan vere Tid, at man engang kommer tilbage til den Forestilling: at endnu er det danske Monarkie en uafhengig Stat, forn, hvormeget der end er arbeidet paa at udhule og svelte den ved indvortes Splid, har i Europa en egen politist Eristents, hvis Interesser en dansk Regiering, som fortiener dette Navn, ikke kan veie altid eller udeluktende i Harmouie med sveust-norste Statsinteresser. 55 Nationalitetens levende Bevidsthed er en edel Folelse, en heldig Modvegt imod Tidsalderens Alt overstrommende og bortrivende Egoisme; men den er underordnet Humanitetens christelige Idee; og hele Historien lerer, at med al sin Magt er det ikke Nationalitetsfolelsen, der raader for Staternes Skiebne og Forhold, eller Nationalhadet, der i vore Dage stal afgiore Krig og Fred imellem civiliserede Stater. Det vilde see ilde ud, dersom det allene var i hiin Folelse, hvor Stats tlogstab og Regieringstonst skulde soge sin Norm, eller dersom Nationalfolelsen udelnkkende skulde give Love for Staternes Sty relse og den internationale Ret og Politik. Statstonstens Grundlove ligge hverken i

Regenters personlige Formaal og Luner , i andre Individers Anskuelser og ergierrige Streben, eller ide til en vis Tid herskende nationale Stemninger. De sidste have deres Vegt og Indflydelse i Politiken; men Stats manden ved Roret kan hverken i Storm eller Magsveir styre allene efter nationale Sympathier eller Antipathier, der ere omskiftelige og forgengelige , ligesom Alt hvad der henter Liv og Livskraft blot af Folelsen. En Stats Tilverelse, eller dens Redning i farlige Meblik , kan ligesaa lidt vere overladt til Virkningen af Folkestemningen paa en vis Tid, som en Nations Velferd beroer allene paa ’en Regents Popularitet, eller paa de Statsstyrendes Evner til at giore den nationale Stemning til Middel og Redstab for 3Ergierrighed og Erobringslyst. Den nyere Historie kan ikke fremvise en Konge, der var mere natio nal, eller til den Grad var Folkets Helt og Ideal, som Carl den Tolvte; men heller ikke nogen, der har veret i Stand til, som han, at udtomme Statens og Folkets Krefter indtil Marven. Saalenge den skandinaviske Eenhed blev indenfor Natio nalitetens Grendfer, neret af en opvalt Slegtstabsfolelse imellem Nordens tre Folkeferd, beholdt den en vis ideel Reen hed, og kunde ved den forsvare en naturlig og fornuftrigtig Berettigelse. Da man ikke lengere kunde og vilde dolge, at56 det endelige Maal for Skandinavismen var et politisk, tabte Eenhedstanken en stor Deel af dens oprindelige Sandheds kraft, og dens indre Sammenhold, ved at opgive det naturlige, nationale, men tillige reent humane Standpunkt, for at lade sig bruge til Nedstab for fremmede Motiver, for Partiers stiulte eller aabenbare Planer og Agitationer, eller for politiske Phanta sier og Dromme. I Stedet« for et nordist Broderstab imellem de tre Nationer, som have et Aartusindes Ret til Selvstendighcd, fremtraadte uden Slor den ikte altid og for Alle vedgaaede Hensigt: at Eenhed en i sit rette Vesen var en Stats eenhed; og at for dette Maal maatte ethvert af de tre Folkeferd opoffre faameget af sin borgerlige Selvsten dighed, som den nye Unionsstats Dannelse ug Tilverelse giorde nodvendigt. Dette var den fuldendte Skandinavisme; det er endnu den skandinaviske Eenhedstanle i sin ncervcerende theoretiste Skikkelse. Det er let begribeligt, at hvad der tidligere kunde vere naturligt, reent ug udgaaet fra aandelig Sandhed, saa lenge Tanken bevegede sig i dens ideelle Sphere, eller saa lenge den blev baaren af den natiunale Sympathie : maatte for en stor Deel blive konsilet, fremdrevet og phantastist, naar det allene var en ungdommelig Folelse, en ved social Munterhed oplivende Stemning, en ved Ordforeres Talekonst opblussende Begeistring, der skulde undfange og fode den nye nordiske Fellesskat. Det er omsider ogsaa gaaet med Skandinavismen, som med endeel andre Elementer i Tidsaanden ; den er bleven hos mange aandeligt Uselvstendige til en Modesag. Man berer dens Farve, og gaacr i Partiets Ledebaand, fordi det er mageligere, at lade andre tenke for sig, end at bruge egen Eftertanke og Provelse. Men til hvilken Grad af hoimodig Selvforglemmelse og Selvopoffring man endog vil tenke sig, at skandinavisk Be geistring kuude stige i Kiøbenhavn eller Danmark: saa burde man dog ikke glemme, at der foruden den danske, gives to andre selvstendige Nationer, som have et Ord at tale i Sag^n, eller have Ret til at afgiore, om og hvor57 vidt de ville modtage det Offer, som bydes dem. Desuden — man veed dog i det mindste saameget, at naar der er to Dynastier mn tre Kroner, vil der noget mere til at bringe dem alle tre paa eet Hoved, end videnstabelige Moder, acade miste Sammenkomster, Unionstaler i Calmar eller Upsala , og fulminante eller fanatiske Dagbladsartiller imod vort eget Kongehuus og vor egen politiske Selvstendighed. — Jeg gaacr endog saavidt som til at mene, at selv en heel stor Bog baade paa Fransk og paa Svensk, som Hr. Lallerstedts, tnap vil udrette mere for den «practiste" Skandinavisme i vor Tid, end de 16 Blade, hvorpaa et velmeent Forslag til at blive enig om en Anstand i den skandinaviske Sag paa nbestemt Tid nylig blev fremsat paa Danst. Jeg vil ikke negte den franst svenske Advocat, at han for at tale sin Clients, den standina viste Eenheds Sag, har brugt baade egen og Andres Klogt; men jevnlig kommer en selvtenkende Leser dog paa den Mis tanke, at Forfatteren er noget svag baade i historiske og politiske Beviser. For ikkun at nevne et eneste Erempel, saa vil Hr. Lallerstedt (p. 266) ogsaa giore vor som fransk Forfatter beromte Landsmand, Malte -Brun, til Skandinav allerede 1797; uagtet hans Adkomst dertil neppe bestod i andet, end at han i nogen Tid, under en Pressefrihcdssag, opholdt sig paa Hye en. For Hr. Lallerstedt er det derimod nok, at Malte -Brnn blandt mange flere udgav en Piece under Titelen: „7>ia «’,! ,mo". Med noget mere Literatur- og Bogkundstab vilde han have vidst, hvor slemt man ofte kan blive narret, naar man ikke tiender meer af et Skrift, end Titelen*). Hans hele Skildring af Standinavismens Historie i Danmark og det ovrige Nor den er upaalidelig, og i flere Partier ikke mere sand, end hans Beretning om Malte -Brun som Skandinav; saaledes i Frcm ") Piecen under ovcncmforte Titel udkom 1797. Den gaaer ud, ilke paa skandinavisk Eenhed, men paa et satirisk Forsvar for religios

Tolerance og Pressefrihet» i Staten, og af dens to Afsnit . tilhorte kun de to sidste M. Brun.58 stillingen af Forholdene under Frederik VI. og i sildigere Aar. Det er lose Rygter vg mundtlige Fortellinger, med en forvirret Blanding af halv Sandt og heelt Falskt, hvoraf Hr. L. har lavet sin Fremstilling af den skandinaviske Eenhedsidee, og dens Udvitling i Norden. Det kommer hnm ikke nn pnn nt sette H. C. ørsted, Monrad, Schouru, Clausen, Oehlenschleger, Agnrdh , Tegner, Melin , Hnnsteen, :c. i een Rekke, som jevnbyrdige Slnndinnver ; og han forteller troende Læsere : at ikke allene Eiderpnrtiet , det liberale Parti i Sverrige, og de mest betyde»^ Storthingsmend i Norge, men den hele journali stiske Presse i Danmark og Hovedbladene i Sverrige og Norge, ere fuldkommen enige om at vedkiende sig og forsvare den samme Sag. «Den skandinaviske Agitation, som Kongerne i Begyndelsen opmuntrede, (!!) hvis Udvilling alle tre Lan des Lerde og Digtere befordre, er nu trengt ind til Masserne". (skandinavien" ete. p. 273.) Forfatteren har imidlertid glemt at sige os, om det for Meblikket er i den lerde , den poetiske eller i hvilken anden Sphere, at den Aand befinder sig, der «opmuntrer Agitationen", eller holder den «med hver Dag mere rodfestede Eenhedsidee" i Live hos «Mas serne" i Sverrige. Det vil vere overflodigt i noget enkelt Afsnit at bersre serskilte Materier i Hr. Lallerstedts historist-politiske Fremstilling af den skandinaviske Eenhed, som det eneste Redningsmiddel imod «Farerne", der true de to nordiske Stater. Den hele Bog er, i Alt hvad der vedkommer Danmark, eller danske Be givenheder og Statsforhold , strevet som om Forfatteren enten selv havde benyttet «Fedrelandet" fra 1843—1856 som sin eneste eller Hovedkilde ; eller han fra Redactionen havde ladet sig meddele et temmelig fnldstendigt Sammendrag af Hr. Plougs skandinaviske System, og dets doctrinaire , oratoriske eller pole miske Udvillinger. Disse ere os alle saa vel betiendte, at vi itte trenge til at lade dem gientage for os af en Forfatter, hvis Skandinavisme og skandinaviske Politik har sit Centrnl puntt i et politist System, der maastee kan vere rigtigt og59 stntsklogt i Sverrige ; men ligger aldeles udenfor det selvstendige danske Monarki es Statsinteresser, eller det danske Folks Bevaring af sin fulde nationale Uafhengighed. Det er en unegtelig Fortieneste hos Hr. Lallerstedt, at han har fremstillet sit System, med Hensyn til den forenede svenst-norste Stat, saaledes som den nu bestaaer, uden al Tvety dighed. Det er hos ham klart som Dngen, nr Sverriges Interesser ere den egentlige, for ikke nt sige eneste politiske Kreds, hvori hnns Ideer bevege sig, og nnnr han lader den omfatte Danmark, da vil han kun ndvide sin skandinaviske Cirkel, uden at forrykke dens svenske Centrnm. Foreningen med Norge betyder intet. «Bed at lade sig give dette Land, lagde Carl Johan intet til Skandinaviens Krefter; de bl eve de samme, enten Norge var forenet med Danmark eller med Sverrige". Hr. Lallerstedt vedbliver at forstorre sin Cirkel, indtil den naaer de Naturgrendser, som han danner ved Newa, Soerne Ladoga og Onega, Floden Wug og det hvide Hav. Alt hvad der ligger Vesten for denne Grendse, horer til Fin land; — og det er ikle blot dette, der stal erobres fra Russerne, som stnlle trenges tilbage til deres Sletter og Slepper. «For Sknndinnviens Trygheds Skyld bor Forbundet omfatte begge Bstersoens Strande"; (7^is,'steH. p^F. 279.) Altsaa i det mindste de nuverende russiske Bsterso-Provindser? — Saaledes vil Forf. tilligemed disses tydste Befolkning, have de tre Hovedstammer Finner, Qvener og Kareler indlemmede i det store Skandinavien. (p. 281. 282.) Man vil ikke kunne negte ham, nt i sin politiske Phnntnsie over flyver hnn endnu meget Hr. Plougs poetiske Indbildningslrnft, og hnn har desudcn Kietterier, der ikke ville smage vore egne orthodore Skandinaver. Saaledes seer han ikke det mindste Anstod for sin store Idee, hverken i de finske Fottestammers nationale Egenhed, eller i deres fra de nordiske Sprog rodforstiellige Tungemaal. Finnernes i sildigere Tid gienfodte Nationalismns og ivrige Streben for at staffe deres Skriftsprog og deres merk verdige Folkepoesie Gyldighet» og Understottelse ved en opvoxende60 literair Cultur, betragter Hr. Lallerstedt som Daarstab, «Fenno manie", en Drom om «Uafhengighed" (Odei-oande), som aldrig lan upfyldes. „Sproget allene er ikke tilstrekkelig! Beviis paa nationalt Liv, eller nok til at grunde en Nationalitet. Dertil fordres en Mengde felles Livskrefter, af Fosterjorden udsprungne Institutioner , et System af sociale Organer, som udgiore et Folls Liv", (p. 282. 283.) Dette er Ord, som i det mindste Fanatikere iblcmdt Eiderpartiet i Danmark vilde giore' vel iat besinde. Andre Åttringer, hvori Hr. Lallerstedt, enten direct eller indirect udtaler sin svenske Skandinavisme og dens Eenhedsidee, maa jeg for Kortheds Skyld forbigaae. Jeg tan dog ikke andet end nevne, at han neppe vil finde megen Samstemning i noget af de tre Riger for sin Fornyelse af en af Carl Gustavs skandinaviske Planer. «Ingen nf de nuverende tre Residentssteder har de fornodne Egenskaber, for at ndgiore et Lands Hovedstad. Det bedste var at velge en aldeles ny ; og i den Henseende har man med god Grund fore sla act Goteborg", (p. 285.) Man

behover ikke meer end det ene Trek, for at danne sig hele Skikkelsen af denne For fatters skandinaviske Eenhedspolitik; til den, hedder det p. 291, have «Sverrige og Norge givet Signalet; (ved Fordraget af 21. Nov. 1855, og det svenske Cabinets Circulair-Note af 18. Dec. f. A.) Danmark bor folge det", (p. 291.) «Danmark maa nodvendigt inddrages i den nermere Forbin delse med Vestmagterne". (p. 292*). «Danmark begaaer en utilgivelig Feil, dersom det isolerer sig fra det svenske Cabinets Nermelse til disse Magter". (p. 291.) At det danske Monarkie *) Der fortcellcs sammesteds „at en Person, ncer beslccgtet med Her- tugen (?: Prindsen) af Glucksborg, den danske Arveprinds, var kommen til Paris, for i Tuilerierne at soge at tilveiebringe en , Ncermelse i denne Fyrstes Navn, uagtet han hidtil lyde- ligt har vedkicndt sig sine Sympathier for Rusland og Tydstland". Hr. Lallerstedt siger os, at han veed det. — Maastee! han har jo Icenge paa S y mpa th i ers Vegne, opholdt sig iPclris; og det hedder ikke blot o» M", men c»n «caii tant de ehoses, gni n’ont existé".61 indbefatter en tydst Provinds, «strider imod sund Fornuft, Statsklog stab, og skandinavisk Nationalitets Udvikling". (p. 258.) Danmark maa, inden det gaacr over i Skandinavien, jo for jo hellere folge «de skandinaviske Patrioters, eller de Eider - Danskes uegennyttige Forslag, at stille sig ved Holsteen; saa have Tydsterne intet mere at klage over", (p. 259.) u. s. fr. Jeg tenker, det kan vere nok af Prover paa, fra hvilket Synspunkt Hr. Lallerstedt betragter den danske Stat, hvis Armees Styrke han allerede opgiver og derefter beregner dens Contingent til «den skandinaviske Her paa IW,HW Mand, der stal agere ved den russiske Hovedstads Porte". (p. 295—297.) Hr. Laller stedt er vist nok ikke den eneste Representant for politiske Ideer, der sveve imellem Paris og Stockholm, og i det mindste have et enkelt fast og synligt Udgangspunkt i Garantie-Tracta ten af 21. Nov. 1855: men han er maastee den merkeligste, baade ved sin Bogs omfattende Udforlighed, og ved den til syneladende uafhengigc Stilling, hnn vil give sig midt nnder hans sterke Sympathier for Harmonien imellem de skandinavisk svenske Unionsstater og Vestmagterne, eller i Serdeleshed Frank rige. Den ugenerede Maneer hvorpaa denne Forfatter behandler «Czaren i Tuilerierne" og hans «Despotisme" (p. 356) synes at hen vise til andre Stottepuntter for hans Politik, end det ncervcerende Keiserdynasties Interesser. Jeg drister mig ikke til Gietninger eller Hypotheser i denne Retning; men har meer end For^ modning om, at et betiendt Blad i Paris „ln, Fi-6886" maa staae i et temmelig nert Slegtstabsforhold til Hr. Lallerstedts politiske Tendentser. Endnn nylig, et heelt Aar efterat Bogen om «Skandinaviens Farer" havde udsendt sine Advarsler og Opraab, har man feet analoge Åttringer, ja nesten fuldkomne Gien tagelser af den svenske Publicist i det franske Dagblad „!«. Freßße", som tillegges en ner Forbindelse med et Medlem af Keiser dynastiet, der har stientet Norden fortrinlig Opmerkfomhed. I dette Blad findes Artikler, der kun lidt harmonere med Grev de Mornys lange og fortrolige Ambassade i Petersborg, men desto mere med Hr. Lallerstedts Bog. Saaledes soger62 > man der at vise, hvorledes Sverrige har giort meget vel i at fornye sit gamle og naturlige, men i det 19de Aarhundrede nesten opgivne Forbund (union etroite & eordiale) med Frankrige; men Sverrige maa tillige styrtes ved en saadan skandinavisk Forening, der tan vere Herre over Bstersoens Havne(!) dersom det i ethvert givet Tidspunkt (danß nu moment dorme) stal kunne modstaae sin colossale Nabo. Denne Forening «er en uundverlig Slutsteen for den fr anst- sv en ske Alliance ; ja, man kan sige, det er et logisk Resultat af samme". Det er itte blot en saadan Idee, «for hvilken de mere enthousiastiste, end fornuftige Masser kunne komme i Passion" — det er «en stor politisk Tante, paa hvis Udforelse maastee Vest-Europas fremtidige Tilverelse beroer" ; (I’avenir & l’exißtenee nierne de I’Deeident.) Den har derfor ogsaa «studt dybe Rodder i. Sverrige og Norge". I Danmark — et Land, hvorom det er sagt at det er „rieli6 en in3.iß nanvre en /lommes", moder Ideen vel en vis Modstand; men det er lun hos „en svag Minoritet af frygtsomme, interesserede Siele, som ikke fortiener nogen Opmerksomhed" („la Freßße". 1857. 24. Fevrier.) Det er til Overflod, at denne franske Journalist oversetter en lang Declamation af «Fedrelandet", for at be vise den i Danmark indgroede Skandinavisme — i det mindste hos hine „in11,8868 vlnß 6nthunßiaßt6B , Hn’intLlliF6nt6B". Den hele lange Blad-Artikel er et Echo af visse svenske Grund toner hos Hr. Lallerstedt, hvori der blander sig en danst Gien tlang fra vort skandinaviske «Fedreland". Det vil ikke forundre Nogen, at „la Freßße", med faadanne Allierede, kun har Vie for det store Skandinavien, og betragter Danmark og den danske Stat som en saa übetydelig politist Storrelse, at den allerede er sat, eller, hvad Vieblik det stal vere, tan settes „a dißpoßition". VIII. I en fra Danmark udgaaende Plau til at begive os med Land og Folk ind i den svenst-norste Stat, og underkaste 62 > man der at vise, hvorledes Sverrige har giort meget vel i at fornye sit gamle og naturlige,

men i det 19de Aarhundrede nesten opgivne Forbund (union etroite & eordiale) med Frankrige; men Sverrige maa tillige styrtes ved en saadan skandinavisk Forening, der tan vere Herre over Bstersoens Havne(!) dersom det i ethvert givet Tidspunkt (danß nu moment dorme) stal kunne modstaae sin colossale Nabo. Denne Forening «er en uundverlig Slutsteen for den fr anst- sv en ske Alliance ; ja, man kan sige, det er et logisk Resultat af samme". Det er itte blot en saadan Idee, «for hvilken de mere enthousiastiste, end fornuftige Masser kunne komme i Passion" — det er «en stor politisk Tante, paa hvis Udforelse maastee Vest- Europas fremtidige Tilverelse beroer" ; (I'avenir & l'exißtenee nierne de I'Deeident.) Den har derfor ogsaa «studt dybe Rodder i. Sverrige og Norge". I Danmark — et Land, hvorom det er sagt at det er „rieli6 en in3.iß nanvre en /lommes", moder Ideen vel en vis Modstand; men det er lun hos „en svag Minoritet af frygtsomme, interesserede Siele, som ikke fortiener nogen Opmerksomhed" („la Freßße". 1857. 24. Fevrier.) Det er til Overflod, at denne franske Journalist oversetter en lang Declamation af «Fedrelandet", for at be vise den i Danmark indgroede Skandinavisme — i det mindste hos hine „in11,8868 vlnß 6nthunßiaßt6B , Hn'intLlliF6nt6B". Den hele lange Blad-Artikel er et Echo af visse svenske Grund toner hos Hr. Lallerstedt, hvori der blander sig en danst Gien tlang fra vort skandinaviske «Fedreland". Det vil ikke forundre Nogen, at „la Freßße", med faadanne Allierede, kun har Vie for det store Skandinavien, og betragter Danmark og den danske Stat som en saa übetydelig politist Storrelse, at den allerede er sat, eller, hvad Vieblik det stal vere, tan settes „a dißpoßition". VIII. I en fra Danmark udgaaende Plau til at begive os med Land og Folk ind i den svenst-norste Stat, og underkaste63 os denne Stats Regent, maatte det forste Hovedsporgsmaal vere: om og hvorledes baade Statsmagten, og fornemmelig det svenske Folk, som den talrigste, os nermeste af de to Na tioner, vil gaae ind paa at realisere en saadan Plan? — For at faae dette besvaret, kunne vi ikke noies med at soge Kund stab om Folkets Stemning og Buster allene i skandinavisk sindede Dagblad e i Sverrige, hvis Polemik med politiske Modstandere i det Hele vel er ligesaa uefterrettelig, partisk og uendelig i at gientage selvgiorte Grunde og tilsnegne Argnmen ter —om end ikte snn unntionnl eller snn stntsoplosende , som vore egne skandinaviske Blades. Enhver, som af Erfaring ide sidste 14 Aar tiender noget tilden offentlige Mening i Sverrige, veed at der i dette Land gives et stort og sterkt national svenskt Parti, som neppe engang vil ansee Foreningen med Norge, saaledes som den er og har eristeret i 40 Aar, for gavnlig og politist onstelig eller rigtig , og forn endnu mindre vil sige dette om en Udvidelse af den skandinaviske Union lil Danmark, naar dette Rige skulde beholde en vis Deel af politist Selvstendighed. Den storre Teel af dette nativnale Parti gaacr dog ikke saa vidt i Antipathie mod Norges Vilkaar som eget Land og Rige i Unionsstaten. «Foreningen med Norge kan vere styrkende; en Forening med Danmark vil blive svekkende": dette er med saa Ord Resultatet af det national-svenske System, der hyldes af en talrig, megtig og intelligent Mengde i alle Stender. Vil man have dette Resultat bekreftet ved offentlig Vidnes byrd af en svensk Publicist, da kan man ikke holde sig til nogen bedre end til en Skribent, hvis übetvingelige Mod og ustaansomme Dristighed i at bruge Pressens Frihed, uagtet gientagne Straffedomme, Fengslinger og andre Ulemper, ere ligesaa betiendte som hans Evner, hans Begavelse og ualmin delige Arbeids- og Virkekrnft. Crus en stolpe horer, ved Hielp nf disse Egenskaber, til de sieldne publicististe Forfattere, som ere i Stand til, uden Medhielp, uden at beres af et eget og serskilt Parti, uden at hielpe sig frem ved Folkestemninger,64 demokratisk Hykleri og Opinionskryberi, i et langt Tidsrum har tunnet gaae sin egen Vei og staae opreist ved egne Krefter. Hvorledes man i forstiellige Kredse og hos Partierne i hans Fedreland betragter ham som indenlandst Oppositionsstri bent, som lige bitter-ironist og sterende-fatirist Giennemhegler af Negiering, Follereprcescntation , Hof, Demulratie, Adel og Bureautratie , m. m. vedkommer os her ligesaa lidt, som hvorvidt han gaacr og er gaaet i at forderve og forvanske den nyere eller nyeste svenske politiske, personelle og Hofhisturie i sine betiendte Romaner. Jeg betragter her tun hans, i nogle og tyve Aar fortsatte Virken som svensk Publicist, eller som historisk-politisk Betragter og satirist-kritist Skildrer af Dagens Forhold, Begivenheder og handlende Personer. Han har dette forud fur Tidens fleste lunrnalister (naar man vil talde ham saaledes) at han ligesaa lidt respecterer en demokratisk Hellig het,, som en monarkist Ufeilbarhed, og lige saa lidt staaner et Folks Blindhed eller lettroende Indbildninger , som en Fyrstes Svagheder eller Vtldfarelser. Hans Domme, Åttringer og Skildringer af saadanne indvortes og udvortes politiske Forhold i Sverrige, hvis Vestaffenhed overhovedet er factisk, eller i det Hele ligger aaben for det seende Blik, vidne om en lagttager, hvis skarpe, speidende Blik ikke let nogen Skrobelighed, Feil eller Misbrug i Statsmaskineriet

undgaaer; de finde vel og som oftest deres Bekreftelse i den «Erfaring, der hverken lader sig tystne, modsige, eller bestikke". Lad ham undertiden feile — lad ham maastee ikke altid vere ganste upartisk og paalidelig i i sin maanedlige Tidstronite og Tidstritik: det viser sig imid lertid, at han forholdsviis ikke ofte finder offentlig Mod sigelse, eller en Kritik, som han finder det verd at giendrive. I Sagen om «den skandinaviske Eenhed" er Crusenstolpe en Auctoritet, som vore Demokrater maae tage sig i Agt for at vrage, og forn en Feltherre for Skandinavismen snarere maa respectere, end forstyde. Crusenstolpe giver itte Hr. Ploug det mindste efter i Consequeuts; stiondt Adelsmand, er han demokratisk Patriot, utemmelig Oppositiousmand, Betemper af65 Regleringen, og saa godt som af ethvert Ministerium. Men — hvad der siger enduu meget mere: han har i det mindste siden 1830 veret „RnBsc>nliag" , Czarernes dodelige Fiende, Me meget mere Ven af Kong Carl Johan, og uden synderlig Pietetsfolelse for nogen Fyrste. Skulde der i alle disse Egen skaber ikke ligge en sterk Attractionskraft for Hr. Ploug? Men hvor uheldigt, at denne Mand er en afgiort og üboielig Fiende af den danske «skandinaviske Idee"! Ligesaa tidligt som denne frembrsd i Danmark, eller som Tanken om et Broderstad imellem de tre Nationer og en grundfestet Enighed imellem Staterne, spredte sig videre i Norden, har Crnsenstolpe optaget Phenomenet, og betragtet det fra et temmelig eiendommeligt Synspunkt, som han dengang gav en sterk republicanst Farve. Han gik endog saa vidt, (1843) at han vilde finde Grunden til de Danskes sterkere Sympathier for Skandinaviens Eenhed i de hos os heldigere Villaar for en vaagnet Frihedslcengsel under det absolute Monarkie. Det danske Folk, siger han, er ikke „daaret, stappet, sneret og qvalt „af en saakaldet constitutionel Thrones Svig og ..Bestikkelser. Dets Synsorganer ere endnu ikte vildforte af en „hyklet Friheds Tastenspillerkneb , der lalder det Sorte hvidt, „og lader fem vere lige". osv. Hvor overspendt hans Fore stilling er om den Vegt og Kraft, som han vil tillegge en Union af Nordens tre Riger saaledes at han endog lader sig vugge af den gyldne Drom om en f i ette Storma gt i det forenede Skandinavien : faa er hans Drom i det mindste hver ken dynastisk eller constitutionel monarkist. Han vil have en «foederativ Stat med republicanst Statsform", og en periodisk «Regent", hvert tredie, stette eller niende Aar valgt om vegende i Sverrige, Norge og Danmark, og med Forpligtelse til et anrligen omskiftende Ophold i ethvert Land. Han vil deri fee en virkelig Garantie imod Magiens Misbrug af arve lige ’Monarker, «eftersom Erfaring desverre meer end tilstrekke «ligt har lagt for Dagen, at de constitutionelle Monarkiers «saakaldte ministerielle Ansvarlighed kun er et tomt Ord, en66 «Taagedunst for Vinene"*). — Man kan gaae forbi den videre Udvitling af Crusenstolpes Ideer til en skandinavisk ßegieringsform; den lider under samme npractiste Brost, som Andres Ideer, at den itte har meer at bygge paa, end Tilfelde, f. Ex. samlidige Revolutioner i de tre Niger, eller andre überegnelige, usaudsyu lige Muetigheder. Deus egentlige Mertverdighed bestaaer i, at Crusenstolpe 1843 strar udeu mindste Sliul fremstiller og behandler Unionstaulen som politisk, imedens Standinavis mens Anforere hos os i den allerlengste Tid, ved Dromme billedet om en sammenflydende Nationalitet, have tilsloret det sande Forhold og Formaal: at den danske Stat maa ophore, for at den skandinaviske Stat kan blive til. Crusenstolpe har ilke tabt Unionstanken af Sigte i de efterfolgende Aar; men han er efter 1848 aldeles gaaet over til dens Opfatning og Bedommelse fra det vesentlig svensk nationale og politiske Synspunkt, som i hans Fedreland overhovedet er det eneste, man legger nogen reel Vegt paa. For et Par Aar siden erklerede han ligefrem: at Sverrige aldeles ikke tan vere tient med at optage Danmark i «et foedera tivf Skandinavien". Planen kan maastee vere politist rigtig fra Danmarks Side, naar det itte kan forfvare sig selv. «For ved svensk Blod og Guld at afverge den Fare, som truer det fra Tydst land og Preusseu, vil Danmark forenes med Sverrige. Men skulde dette Rige derfor opossre Selvforsvar, Krigsmagt, Materiet og Penge, og blotte sig for Anfald af dets Fiender paa en anden Kant?" sFtMn. <?o/l Endnu mere aabent og fuldstendigt har Crusenstolpe i Oc tober 1856 udtalt sin Overbeviisning om Sverriges Stilling til Unionstanken. (Hattm'»Fai' c»c/i 1856. Det. p. 3—18.) Han forkaster endnu, ligesom 1843, i ethvert Tilfelde en For ening i monarkist Form, som «absolut fordervelig for Sverrige". — «Man feer allerede, hvor yderst vansteligt det «er for en Monark, at holde Tungen lige i Munden imellem *) Btallningar oeh I^orhallanden , i Nrel al en gammal Lekaut". 7de Lrelvet. Btoekh. 1843. n. 12—26.67 «de to Riger, paa begge Sider af Kiolen. Det er et Slags «politist Konstridning, som blev reent umuelig, dersom Erperi «mentet skulde udfores med endnu et tredi e Rige". Han gientager, hvad for lenge siden er sagt, og ofte nok hort og lest: at Stockholm vilde synke ned til stor Übetydelighed, og Kiøbenhavn blive den rette skandinaviske Hovedstad; ligesom han ikke glemmer

«Candidat Plougs noget forhastede, men «meget oplysende Erpectoration i Upsala, (i Sommeren 1856) «at ved Danmarks Optagelse i Unionen vilde Norge fole sig «betrygget og styrket; thi Norge og Danmark staae paa samme «Culturgrund, og staae derfor hinanden nermere, end Sverrige, «i Nationalitet og Institutiouer". — Da Crusenstolpe ret vel begri ber, at der ikke er mindste Udsigt til at hans Regieringsproject til et treledet skandinavisk Unionsrige nd en Arvelonge kan komme videre, end paa Papiret, vg han i sin Politik overhovedet er practisk, «saa gaaer han lige og umiddelbart til sit Resultat : «At for Sverrige, «under en arvelig monarkist Negiering , duer ingen Union med noget «andetLand, anderledes end ved en Incorporering af dette iStamme «riget, saaledes som det var med Finland, og som Skanne, Halland, «Bleking og Vnhuslehn nn ere. Er det en snndan Union, «som Siellands og Fy ens Indbyggere" (han regner altsaa Smaaoerne til Sielland) efterstrebe, da kunne de vere «forvissede om, i de Svenste at finde sande og hengivne Brsdre". «Derimod", tilfoier han, «er det de Svenste aldeles ligegyldigt, hvad det Parti, der staaer under den danske Camarillas Led ning" (til dennes tre Medlemmer (?) regner Crnsenstolpe „Kandi daten FlouF") «onster, eller ikke onster". Og er det de Dan skes Hensigt, «fremdeles at beholde deres feparate Stilling som Stat, men at krybe bag det svenske Dynasties Pur pur: da maae de stistte sig selv, som de bedst kunne." (Ovenanf. St. S. 8, 9.)— At lese disfe Limer paa Prent hos Crusenstolpe var intet mindre end nyt for mig; jeg har i senere Aar ofte hort dem mundtlig gientages af Svenste, stiondt med finere Udtryt. Crusenstolpe indstrenker itte blot, som det anforte viser, sin mo narkiste Unionsstat til en Deel af Danmark, men han vil ogsaa68 have Statseenheden absolut fuldstendig. Hnn vil have eet Dynastie, een Negiering, een Representation eller eet felles Parlament af Svenste, Normend og Danske. For at bringe det derhen, maa alle tre Rigers nervcerende Constitutioner opgi ves og reformeres ; og i det skandinaviske Parlament maatte Reprce sentanternes Antal, stiondt i et vist Forhold efter Folketallet vere saaledes, «at de Svenske aldrig kunde overstemmes ved en Coalition af Normend og Danste". (S. 13.) Endelig: et lige absolut Villaar for de danske Blandes Incorporation i Sverrige, maa efter Crusenstolpe, vere den jydste Halv oes Udelnttelse. For Sverrige vilde Besiddelsen af dette Land vere faa farlig, at man ikte engang maatte «over tage de danske Ber, naar disse itte engang for alle afsvore al Paa stand og Forhaabning, itte blut paa Slesvig og Holsteen, men endog paa Jylland". Holsteens Besiddere og Tydstlands Be herskere ville ilke sette Hanen i Ro („hvila pa lianen") «for de have opnaaet den naturlige Grendse i Nord, som er Jyllands yderste Odde: Skagen". Danmarks Forsvar mod Tydstland er et Sporgsmaal, hvis Afgiorelse ikke har nogen Indvirtmng paa Sverriges Statsinteresse, og som „Danßkarne derfore ma Bkota ns ezen hand daßt de villja oeh (S. 14.) Thi for Sverrige «vilde Jylland vere en unaturlig og alt for meget fraliggende Besiddelse";, og «det vilde, under hvilkensomhelst Regieringsorganisme vere en afsindig eller landsforredersk Politik, at paafore Sverrige Mennestetab og Statsndgister ; hvad enten det var for at udstrcetke de svenske Statsgrendser saa langt, eller det skulde vere, for i Unions-Coftume at hielpe Danmark i dets Forsvar mod Tydstland". (sammest.) Man vil tunne sporge Tusinde og atter Tusinde forstan dige, tentende og practiste Mend i Sverrige, der ere hiemme i deres Lands indre Tilstand, fortrolige med dets virkelige Statsinteresse, og derfor have optaget og bevaret en virkelig national Bevidsthed og Stemning: de ville underskrive enhver af Crusenstolpes ovenanforte Udtryk og Setninger; og vi maae69 give dem den fuldstendigste Berettigelse dertil. Ligesaa lidt tan en svensk Statsmand betragte Sagen fra andet Synspunkt; og det er baade fornuftigt og statsllogt, naar den her anforte, og flere svenske Pnblicister have yttret: at under den ner ve rende Tilstand i Danmark maa Regleringen i Sverrige vere ov merksom, og Me lade sig overraske af uventede Begivenheder, eller en Crisis, hvorpaa man stet ikke var beredt". (Ivf. det ans. Skrift. S. 4.) Intet kan vere mere tydeligt, end deslige Udtryk, eller Crusenstolpes ovenfor meddeelte Anskuelse af den skandinaviske Unionsidee. Den gaacr ud fra det for ham og hans Landsmend eneste rigtige Synspunkt r det patriotiske og n at iona l polit iste. Enhver Svensk, der vil befatte sig med at raison nere um Statsforhold og Politik, og ikke har en forskruet Hierne, kan umueligen betragte det som Bifag, at ssrge for Sverriges Styrke, Velstand og Forsvar, men som Hovedsag, at ville stotte den, efter Lallerstedts Udtryk, «vaklende danske Stat", og at bebyrde sig med at forsvare dens Integritet, som vi selv ere paa Veie at ville opgive. Maastee vil En eller Anden sige : «Dette er en partisk, eensidig, particulair svensk Mening om en skandinavisk Een hedsstat; i det saa lenge med vort Fedreland sammenbundne Norge, hvortil Literatur- og Sprogfellesstab endnu knytter os med usynlige Baand, tenker man anderledes om det til kommende skandinaviske Rige". Det er vist, Hr. Lallerstedt siger det; og han anforer som

Auctoritet «en af Norges mest udmerkede Folkerepresentanter, Hr. Daa", som i Mai 1855 har meddeelt en «i flere Henseender merkelig Artikel", til For svar og Anbefaling af de tre Rigers politiske Forening. Jeg skylder Hr. Lallerstedt (p. 274 76) at jeg nu kiender denne stan dinaviste Note, hvori jeg ikle har sundet en eneste, for Hr. Daa egen Tanke ; men, som dog, efter den svenske Forfatters Forsikkring, udgior „i Sammendrag et fuldstendigt Udtryk af den almin delige Tenkemaade i alle tre Kongeriger". I vor Dag bladstid veed ethvert lesende Menneske, hvad der forstaaes ved «almindelig Mening", eller „ allmanna tankeßattst" paa70 / Papiret, og under en Redacteurs Pen. Jeg kan imidlertid af gode Grunde ikke modfette Hr. Daa nogen «offentlig Mening" af en anden norsk luurnaist; men jeg vil anfsre en aldeles af vigende Stemme, udgaaet fra en Normano, som Ingen i Danmark vil fraktende en saadan Vegt i politist Indsigt, i historisk Aand og Kundstabsfylde , og i glodende Patriotisme, som jeg tvivler om, at den «udmerkede Folkerepresentant" kan veie op imud. Det er Norges mest eiendommelige, agtede og populaire Historieskriver, Professor P . A. Munch, der 1849 i et eget Skrift (forst indrykket i det norske «Morgenblad") har ndviklet og forsvaret sine Meninger om en skandinavisk Union over hovedet, om Nationalitets-Ideens Brost paa absolut og almindelig Gyldighed, om dens Fordervelse ved national Fanatisme og Forfengelighed, om de skandinaviske Folkeferds nationale og Stammeforhold i Fortiden, om den «moderne Skandinavismes" Mangel paa historisk Berettigelse m. m. Af alle Skriftets antiskandinaviske Deductioner og Udviklinger, er det fornemmelig den sidste, der undersoger Danmarks natio nale og politiske Stilling til en skandinavisk Union, som har Krav paa vor Opmerlsomhed. Med samme uforbeholdne Aabenhed, som Crusenstolpe fra svenfk Side, men med dybere, mere giennemfort Udvilling og storre Vegt i den historiske Be handling og Argumentation , fremstiller den os de norske An skuelser af en saadan Union, hvori Danmark skulde optages mcd politist Uafhengighed under een og samme Monark. Munch holder sig ilke, som den svenske Publicist blot til Gienstandens politiske Side. Han horer allermindst til dem, der i skandina vist Begeistring ere ner ved at glemme, at de have et eget Fedreland. Naar den danske Skandinavisme, hvor den ogsaa trenger sig ind i Historie og Sprogforhold , paa en Maade vil fornegte vor egen Nationalitet, vor nyere Danskhed, for at laane en «oldnordisk" Kaabe, giennem hvis Huller en ukritisk, uvidenstabelig Forfengelighed stikker frem: saa har derimod Munch, der er fri for alle skandinaviske Fristelser og Indbild ninger, feet en Deel af vore Nationalitetsforhold klarere, end nogle af vore egne nyere Historieskrivere. Disse tunne have71 den Trost, at heller itte han er fri for den Svaghed, at hylde en vis, for vidt dreven Fortierlighed for det norske Navn i gamle linguististe og literaire Forhold; og derfor ille vil hore den Advarsel: «Giv Island, hvad Island tilhorer , og Norge, hvad norsk er!" — Men dette gaacr saa langt tilbage i Tiden, at det ligesaa lidt vedkommer Standinavismens politiske Hiernespind, som de nnverende nordiske Nationaliteter. Om vi stamme fra „G other" eller «Gauter" er ganste ligcgyldigf der, hvor det gielder , oln vi enten stnlle vedblive, eller ophore at vere Danske; og der er i Professor Mnnchs Skrift saa megen klar Sandhed og sund Fornuft, at vi gierne stieule den lerde og aandrigt begavede Historieskriver Anvendelsen af hans Midlings hypothefer. Munch betragter overhovedet deu «ska ud in a vifti ske A gi tation", for saa vidt den er «sentimental i sin Oprindelse, doctrinair i sin hele Fremtreden", og grnndet paa uklare og feilagtige Forestillinger om historiske Forhold, som «saa hnul og gehaltlos, at den umueligt lan bane sig ret Indgang hos Folket i noget af Landene, hvormeget den end ved sit Strig kan synes at dominere"*). Den hele Hemmelighed i dens vundne Udbredelse, Magt og Indflydelse angiver Mnncb (S. 48) i disse faa Ord: «Standinavismens Ledere vare tilligeOppositionens"; denne forstod, og furstaaer endnu, «at sammenblande Skandinavismen med Follefriheden". Man kan heller ikke sige andet, end at han fuldkomment har giennem stuet, og saaledes uden Forbehold (S. 42—53) afsloret den danske Skandincwismes Forblindelse, Daarstab og Forfengelighed ved Siden af Selvydmygelsen, at det maatte vere en slem og bitter Drik, han 1849 stienlede for vvre «dominerende" skandinaviske Styrere og deres godmodige, trohiertige og lydige Tilhengere. Med serligt Hensyn til Norge, da finder man hos Munck) bekreftet, hvad Erfaring overhovedet har lert: at der netop i dette Land, som har det dannede Tale- og Striftsprog tilfelles med os, findes den mindste og svageste Tilboielighed for en *) Om Skandinavismen, af P . A. Munch, (aftrykt af Morgenbla- det" for 1849. Nr. 73. 76. 78.) Christiania 1849. v. 47.72 skandinavisk Union med Danmark. Han gaacr endog tilbage til 1811 og til en beliendt Vitring af Olnfsen — en For fatter, paa hvis Anctoritet vore demokratiske og eiderdanske Journalister selv undertiden have beraabt sig. Denne finder det uaturligviis i hiin Tid, under det eristerende danst -norske

Monarkie, «onsteligt, at en paa Eenhed grnndet noiere For bindelse mellem Norge og Danmark kunde tilveiebringes"; men «disse Landes seregne Natnrbeskaffenhed, og Beboernes meget afvig ende Aandspreg ere alt for sterkt udtrykte, til at give Haabet nogen Nering"*). Fyrgetyve Aars politiske Adstillelse, med endnn langt mindre Nering, maatte altsaa for lenge siden have lagt dette Haab i Graven. Professor Munchs yderligere Fremstilling af Grundene imod en til Danmark udvidet skandinavisk Union, maae leses hos ham selv. De ere udtalte med Alvor og Eftertryk, men uden stiult Nag, og uden noget af den stygge Bitterhed og Hadsthed, som f. Er. altid lagdes for Dagen af den afdode Justitiarius Berg. Mau kan sammenfatte Resultatet afNtnnchs Anstuelse i denPaastcmd (S. 52) : «at der findes en langt sandere Skandinavisme hos del moderate «Parti, der ilke onster nogen nermere politist Forening af de tre nor diske Stater; men en desto mere tillidsfuld aandelig og videnstabelig «Samvirten." — De «Besindige, der ilke hovedtnlds have styr tet sig i Skandinavismen," ville ogsaa vide Professor Munch Tak for den Agtelse for den danske Nationalitet, dens Charalteer og dens Selvstendighed, han legger for Dagen. (S. 45 o. flg.) Den vernlose Svaghed, som vore Skandinaver ville tilskrive den, vil han ikke vide af. (S. 47.) Ingen «sand danst Patriot kan ville opgive sin egen Nationalitet, saaledes som den giennem Aar hundreder hnr constitueret sig." — «Som Mellemled imellem det Tydste og Nordiske, kan denne danske Nationalitet selvstendigt bestaae; den tan forlige Aderlighederne, og danne en naturlig Adstillelse (Overgang) imellem dem begge." (S. 47.) Uden udtryttelig at gaae ud derpaa, har Munch i sin Skildring af det danske Folls Egenhed og dennes Stilling til andre meer eller mindre beslegtede Nationaliteter, tillige beteg *) «Nogle physicalste og Politiste Bemcrrkninger over den danske Stat", af C. Oluffen. (18 li.) Danst Minerva 1815. Aug.73 net, hvad der er den danske Heelstats eller Monarkiets sande Politik, i dets Forhold til Norden, Syden og Bsten. Det danske Rige er itte den übetydelige politiske Storrelse, den svage, sonderrevne, affeldige og afmcegtige Statsmagt, hvortil det synes, man vil giore den — en hielpelos Stavtarl, der ikke har andet tilovers, end at soge Stotte og Hunsly, som Indsidder hos Slegtninge. Det danske Folk har viist, hvorledes det endnu tan reise sig i Vaaben mod Fiendevold , og verge sig endog mod stert Overmagt. Stnlde det tomme derhen, at hvad denne itte kunde udrette — at souderlemmc Statens Heelhed og true dens Uafhengighed : dette stnlde vi selv forberede eller udfsre, ved at give os i Henderne paa indvortes Partier, og blindt hen overlade os til skuffende Syner om en over hengende Fare, hvormed man vil skremme os til at bortgive vor politiske Uafhengighed, af Frygt for at miste den? — Der gives ingen anden Grnudvold, end denne, for et Folks Tilverelse med fuld national Frihed og Selvstendighed. Ingen Union eller Confoederation af den Art. som Skandinavismen tilbyder os, kan vere Giengield forden absoluteStatsfrihed og St at seg enh ed, hvis Opgivelse den fordrer og som er det, ethvert Folk, der har sin Wre og sin Frihed kier, vil verge til det Merste. — Hvo seer ikke tillige, at ved Udtryltet: «at gaae op i Skandinavien", som saa ofte er brugt, betegne vore Oplosningsmend selv den Stilling, hvori de ville bringe Dan mark? Det mindre Folk stal «gaae op i" tyende andre, tre Gange saa talrige; den mindre Stat stal smelte sammen med en storre og megtigere, for at forsterke denne, og bidrage til dens Be tryggelse, uden at vort eget Lands Sikkerhed vinder den mindste vesentlige Forogelse. Sknlde de danske Ber vere utilgcengelige for Overfald af en Havet beherskende Somagt, fordi Sverrige, naar Landgang var steet og København maastee allerede bombarderet, vilde sende nogle Krigsstibe, og Skiergaardsfar toier til Hielp? Ere Slesvig og Jylland mindre udsatte for Anfald af en heel Armee, der i et Par Dage fra Centrum nf Tydstland kan flytte sig til Eideren, og snart derfra videre paa danske Jernbaner, fordi man efter Ugers og Maaneders Forlsb vilde sende os Hielpetropper fra Norge og Sverrige?74 Et Forfvarsforbund imellem Nordens to uafhengige Stater tan, under givne Omstendigheder, vere statstlogt. Det er den eneste Form for en skandinavisk Forening, der lunde vere Tale om, udeu at trente det danske Folks nationale 3Ere og Statens Uafhengighed; og dette har man engang for 200 Aar siden indseet og ertiendt i Sverrige selv. Tanten om at opgive Danmarks og Norges Erobring , og i dens Sted sette en ner Alliance og giensidig Statsgarantie imellem begge Mag ter, stal end ogsaa (efter Nogles Mening) ikke have veret fremmed for Carl Gustav selv, da Krigslykken 1659 gik tilbage for ham i Danmark. I det mindste var det en Tanke, der var opstaaet hos En eller Anden i Kongens Omgivning. Man har ogsaa tillagt Carl Kl.s Pndling, den betiendte, forunderlige, nesten uforklarlige Joh au Gyl len sti er na, lignende Ideer; hans rette Mening gil maastee snarere ud paa, at benytte dem, for at bringe Norge nnder Sverrige. Men heller ikte et saadant Forbund kunde betinge en til enhver Tid absolut, uforanderlig Identitet af begge Magters Politik, saa

lenge man ikke tan sige, at Forbundet kunde give denne Styrke not til al modstaae hviltetsomhelst udvortes Angreb. Sverriges Veliggenhed og Stilling imod Rusland maa af gode Grunde lede det til at foge en muelig Forogelse af Statskraft, ved at drage Danmark til sig; men snarere, som ovenfor er viist, ved en natnrlig Arrondering, end ved at paatage sig Byr den af en solidarisk Forening. Svenste Statsmend maae vel indsee, at der for Bieblittet ilke er mindste «Fremtids -Udsigt" til det forstnevnte Vilkaar; og de have giort meget klogt i at foretrekke en Garantie-Tractat med en europeisk Stormagt for de ligeledes meget uvisse Chancer af et skandinavisk Eenhedsforbund. Hos os er det tun Parti - Anskuelse, der itle kan see, at Dan marks «Frygt ug Fare" ikte ligger i Bsten. Hvilke eu ropeiske Erobringsplaner man endog vil udfinde for Rus land, saa lunde de, dersom Cabinettet i St. Petersborg har noget af sin saa meget beromte Klogstab tilbage, ikke bringe det til at vige et Skridt fra den meer end fekelgamle Politik, (Peter 111. var gottorpst, ikke russisk) at stotte og styrke den danske Stat, ikke at svekke eller dele den. Det er ogsaa kun75 giensidig Blindhed og nationale Fordomme, der ei kunne sine den Interesse og Vigtighed det har for det tydste Rige, at Danmark beholder Fasthed og Styrke til at bevare sin Uaf hengighed og intermediaire Stilling i Norden, og med denne en europeisk Betydning, forn man hos os felv synes ivrig not for at tilintetgiore eller bortgive. — Den svenske Politik har derimod i meer end halvandet Aarhuudrede, fra 1643 til 1812, havt det for denne Stat naturlige Maal at svekke Danmark, og Europa har feet paa, at den naaede dette Maal, indtil Sverrige havde vundet tre store danske Provindser, og byttet Finland for Norge. At Enropas Stormagter, under alle Farer, som true dem selv i Oplosningens Aarhundrede, nn ogsaa med en passiv Politik vilde lade det stee, at det ncervcerende danske Monarkie oploser sig selv, eller gaaer heel og holden op ien anden Stat : betvivler jeg for min Deel ligesaa meget, som jeg har nogen Tvivl om, at det kun vil skyldes en svag, usikker, frygtsom og afhengig dansk Politik, dersom vor Stat ikke stnlde tunne opnaae al den Be tryggelse, som den behsver, for at tunne indtage en Stilling i det nordlige Etatssystem, temmelig lignende den, som Schweizer forbundet indtager i Midten af Europa. Paa efterncevnte Blade og Tidsskrifter, der udkomme paa den Gyldendalte Doghandlings Forlag, modtages Subscriptton, : alle Boglader og paa de longl. Postcontoirer: Hoiesteretstidende, udqiven af Hoiesterets Protocolsecretairer. Ugentlig , i 2 Ark i st. 8. —Pilsen er 3 Nd., med Posten 10 ii. mere, omHlllvaaret. Ugeslrift for den evangeliske Kirte i Danmark. Udgivet af I. M. L. Hjort. Omdeles hver Fredag. — Prisen er 2 Nd. 32 si., med Posten 2 Nd. 44 y.. om Halvaarct. Ugeslrift for Landmeud. Udgivet af E. Moller Holst. Uaentlia i-» 2 Ark. — Prisen er 2 Nd. 48 si. , ogsaa med Posten, for Halvaaret (omtrent 39 tirttrykie Ark). Danst Maanedsstrift. Redigere! og udgivet af yr. M. G. G. Steeustrup. Den lfte i hver Maaned udqaaer 1 Hefte paa 5 Ark. - Prisen er 2 Nd. 48 p., med Posten 2 Nd. 5« si., om Halvaaret. Nyt Tidsfirift for udenlandst theologist Literatur. Udgivet af yr. H. N. Clausen. I Begyndelsen af hvert Qvartal udgaaer el Hefte paa 12 Ark 5 72 si. Heftet. Tidsfirift for Veterinairer. Redigeret og udgivet af H. Bendz og H. Bagge. Aarlig 4 Hefter, hvert paa omtrent 5 Ark. — Prisen er 2 Nd. for Aargangen. Samling af udvalgte Romaner. I danske Oversettelser af Originalsproget. Hver 14 Dag udkommer et Hefte paa 5 Ark til 32 si. Heftet.